

4885

22

- 1 -

ועדה ההשקדה - 12.2.74
ישיבה פ"ז - אה"צ

הער: סגן שלמה ארדינסט

היו"ר אגרנט: כה שכך המלא?

ש. ארדינסט: שלמה ארדינסט.

היו"ר אגרנט: כהי דרגתך?

ש. ארדינסט: סגן.

היו"ר אגרנט: אהה משהיר כהן צדק לזכר את האמת.

ש. ארדינסט: משהיר.

היו"ר אגרנט: הערות שלך היא סודית והדיון הוא סודי.

ש. ארדינסט: ברור.

היו"ר אגרנט: אהה-מה אולי החן לנו כמה פרטים על קורות חיך, שנה

הלידה, מקום הלידה, חינוך והפרטים הנבאיים העיקריים שלך.

ש. ארדינסט: נולדתי ב-1952 בכפר-סבא. גרתי שנים ראשונות כפתח-תקוה,

אבל בגיל צעיר, בגיל 4, עברתי לבני-ברק. שם למדתי בבית"ס

היסודי הרחי; למדתי בישיבה תיכונית של "בני-עקיבא" בנחלים.

לסקוב: אצל הרב ליפשיץ?

ש. ארדינסט: גם אצל הרב ליפשיץ. באותה תקופה גם הייתי כרתיך בתנועת

"בני עקיבא". לאחר סגן התגייסתי לצה"ל. התגייסתי בסוף

יולי 1970. עשיתי את הסלול הרגיל של סירות, קורס "כיס", הייתי מ"כ וספל בבית"ס

לכ"כיים במרינאל, לאחר סגן הלכתי לקורס קצינים ומשאתה לחיפה שרתין בקורס קצינים

ידי: כהי?

4886

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ז - אחה"צ

- 2 -

בב

העד: סגן שלמה ארדינסט

ש. ארדינסט: התחלתי בינואר 1972, גמרתי ביולי. בגמר הקורס

התחלתי להדריך, כלומר, בסוף יולי - אוגוסט.

ידין: בקורס לקצינים?

ש. ארדינסט: בבי"ס לקצינים.

ידין: ככה"ד 1?

ש. ארדינסט: ככה"ד 1.

בסביבות חודש מרץ 1973 חזרתי לנח"ל. הייתי כמחנה 80,

שהוא כסיס השירונים של הנח"ל בתור סמ"פ. ביולי קיבלתי דרגת סגן, ובאותו יום

מוניתי ע"י מפקד הנח"ל להיות מ"פ של פלוגת התעסוקה בתעלה. בתעלה הייתי עד

המלחמה.

זה עכרי.

ידין: אתה הייתי כמפקד פלוגה בתעלה או כמפקד מעוז?

ש. ארדינסט: אני הייתי מפקד פלוגה בתעלה, והיו לי שלושה מעוזים.

שזה "המפצה", "הכפר" ו"המזח" פלוס עוד כוח חיילים כראו

סדר.

היו"ר אגרנט: איפה נמצאת כאשר פרצה המלחמה?

ש. ארדינסט: כמוצב המזח.

ידין: במקרה?

ש. ארדינסט: לא.

ידין: הוא לא היה תחת פיקודך?

4887

ועדה החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ז - אהה"צ

במ

- 3 -

הער: סגן שלמה ארדינסט

ש. ארדינסט:

במצב המזה היה אחד משלושת המעוזים שהיו שייכים לי.

ירין:

שם היתה המפקדה שלך?

ש. ארדינסט:

בדרך כלל ישבתי במוצב המזה. המ"מים שלי ישבו -

האחד - ב"כפר", והאחד - ב"מפצה", ואילו אני ישבתי

דרך קבע במוצב המזה ומשם הייתי בכל פעם קופץ אליהם.

ירין:

מחוץ לך היה גם מפקד למוצב המזה?

ש. ארדינסט:

כן.

ירין:

כאיזה דרגה?

ש. ארדינסט:

סגן. דטד תורג'מן.

היו"ר אגרנט:

כל זה היה פמתי? פמתי שלושה המוצבים היו תחת פיקודך?

ש. ארדינסט:

מסוף יולי - החילת אוגוסט, אני לא זוכר בדיוק, זה

היה 20 וכמה ביולי, כמעט ההילת אוגוסט.

היו"ר אגרנט:

אתה יכול לספר לנו על הידיעות שאתם קיבלתם מתצפיות

במעוזים אלה בימים שלפני פרוץ המלחמה?

ש. ארדינסט:

אנחנו התחלנו לראות חזוזה...

היו"ר אגרנט:

מאי זה בערך?

ש. ארדינסט:

אני חושב שבערך שלושה שבועות - שלושה וחצי שבועות

לפני המלחמה. מול המזה כמעט לא יכולנו לראות חזוזה

בדולה כי מולנו יושב פורט-תאופיק, התחלנו לראות יותר אנשים וכלים מן הצד

השני, מהמזה, כפי שאמרתי, לא ראינו הרבה, כי מולנו היה שטח בנוי, פורט תאופיק

4888

ועדה החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ז - אחה"צ

כמ

- 4 -

העד: סגן שלמה ארדינסט

אכל דרך פוצב "המפצח" אפשר היה לראות למרחק גדול. ומשם ראו תכונה גדולה,
ראו כוחות מצריים גדולים שלא היו שם דרך קבע. מה שכן יכולנו לראות דרך
המזח - זה היה לכיוון סואץ, בעיקר בלילה, תנועה גדולה מאד של כלי רכב לכיוון
החעלה.

בלילה?

היו"ר אגרנט:

כן, בעיקר בלילה.

ש. ארדינסט:

וזה לא היה קודם לכן?

היו"ר אגרנט:

לא. לפני כן מולנו דרך קבע היינו רואים 7 תצפיות,

ש. ארדינסט:

כשכל תצפית מונה חייל או שנים. וכדרך כלל לא ראינו

בסך הכל יותר מ-30 איש בכל התצפיות האלה שמול המעוז, לא יותר.

ואילו לאחר מכן התחילה תנועת כלי רכב. מול "המפצח"

ראינו הרבה מאד אנשים, הרכה מאד כלי רכב, הן טנקים, הן סילים. תצפיתנים ראו
גם ציוד צליחה.

איזה סוג סילים, אם אתה זוכר?

לנדוי:

היה ס.א.2. אני חושב. ומשם, כמה ימים לפני המלחמה

ש. ארדינסט:

ראו גם סילי קרקע-קרקע.

הם ראו את הסילים קבועים או נעים?

לסקוב:

הם ראו את הסילים בסוללות שלא היו לפני כן, ממש

ש. ארדינסט:

בשבוע - שבועיים האחרונים.

כשאתה אומל "בשבוע האחרון" - מאיזה תאריך זה?

לסקוב:

אני לא יכול להתחייב על יום מדויק, אבל שבוע עד

ש. ארדינסט:

וערך החקירה - 11.2.74
 ישיבה פ"ז - אחה"צ

כמ

- 5 -

הער: סגן שלמה ארדינסט

שבועיים התחילו לראות גם טילים, זה טה שדווח ע"י תצפיתנים.

לנדוי: אתה אמרת גם ציוד עליחה?

ש. ארדינסט: כן, הם אמרו גם ציוד עליחה. זה היה מול "המפצה". את

הציוד הזה אני לא ראיתי, אבל הם טענו שהיה ציוד כזה.

מה שאני כן ראיתי זה שהם פותחים ירידות בסוללה למים, בצד שלהם. בחללים היו חללים ריקים, שאפשר יהיה לרדת בהם, אבל הם היו סתומים ע"י שקי חול. וראינו איך שהם פותחים את הפתחים וטוציאים חול, פשוט - מכשירים את הדרך לצליחה.

לנדוי: הם פתחו והשאירו את הפתחים פתוחים או סגרו אותם כחזרה?

ש. ארדינסט: לא, הם השאירו את הפתחים פתוחים. אני ראינו את

הפתחים פתוחים.

לנדוי: במשך כמה ימים?

ש. ארדינסט: אני ראיתי את זה שבוע לפני המלחמה.

לנדוי: במשך השבוע האחרון?

ש. ארדינסט: כן, אני ראיתי את זה במשך שבוע לפני המלחמה. היתה

גם עבודה מוגברת מאד של טרקטורים ורחפורים להגבהת

הרמפות בצד שלהם, את סוללות העפר.

נדמה לי שאלה הם הרברים יוצאי הדופן שאנחנו התחלנו

לראות בחודש האחרון שלפני המלחמה, כאשר על כל הדברים האלה דיווחנו מיידית

כשראינו, ובמשך כל הזמן, למפקדה שלנו שהיתה למיתלה.

ירי: למפקדה של הגדוד?

4837

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ז - אח"צ

- 6 - 10 -

במ

העד: סגן שלמה ארדינסט

ש. ארדינסט:

למפקדה של גדוד 52. אני הייתי כפלוגת נח"ל, אבל
ביחס לדברים המבצעיים היינו שייכים לגדוד 52 של

השריון.

היו"ר אגרנט:

לאיזה חטיבה זה שייך?

ש. ארדינסט:

לחטיבה 14?

אח"כ רשמה אג

אג

זה של אלוף-משנה רשף?

ידין :

כן, אלוף משנה אמנון רשף. המג"ד הוא עמנואל שגב.

ש.ארדינסט :

אחס גם דיווחתם על כך שהחילים המצרים הולכים בלי הגור, דגים דגים או דברים מסוג זה?

ידין :

מולנו לא היה, אבל זכור לי, אני לא יכל להעיד על כך, אבל אני חושב שמול "המפצח" זה היה. אני שמעתי לפעמים דיווחים : "אנחנו רואים אותם לפעמים חגורים ולפעמים לא חגורים והם יורדים למטה למים". מה שהיה מולנו, זה היה דרך קבע שמפעם לפעם היו מורידים או כדים או דליים למלא מים. זה היה תמיד.

ש.ארדינסט :

אתה זוכר איזה יום מיוחד שראית התנהגות מיוחדת כזאת ?

לסקוב :

מולנו, לא.

ש.ארדינסט :

גם ב"המפצח" לא?

לסקוב :

ב"המפצח", יום מיוחד, אני לא זוכר, כי רוב הדיווחים מאז לא היו עוברים דרכי אלא ישירות ממפקד המעוז.

ש.ארדינסט :

4892

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ז - אחה"צ

אג

הער: סגן ש. ארדינסט

ידין : אני שואל את השאלה, כי את הדיווחים האלה דאינו כאן כועדה, כפי שהגיעו למעלה, אבל שם לעתים קרובות כימים האחרונים - אינני יודע אם זה כדיוק בגיזרה שלך - היה תוספת גם כן מהתצפיתנים שיחד עם זה רואים כאילו שיגרה, חילים הולכים בלי כובעים, בלי חמושה, רגים רגים, דברים מסוג זה. כאילו דברים מרגיעים.

ש. ארדינסט : אני אומר שאני לא יכל להעיד על זה, אבל אני כמעט בטוח שאלה היו הדיווחים / ששמעתי מהמפקד שלהם. מפקד "המפצח" זה היה אחד ממפקדי המחלקות שלי. הוא דיווח שכמד השני הולכים חילים טצריים בלי חגור. היו פעמים שראינו אותם עם קסדות ועם כל הציוד ולפעמים הלכו בלי שום דבר, כאילו להשתדף, כאילו לנוח. מה שנעשה מצדנו: אותנו הרגיעו שזה תמרון, שזה תרגיל שלהם, אשר צריך להגמר כיום ראשון ה-7 לחדש. זה קבלנו הן מהאוגדה, את ההודעות האלה, מהמודיעין, והן מאלוף הפיקוד שהיה אצלי בסיוור בשבוע האחרון כיום שני, אם אינני טועה יום שני בשבוע, הוא היה עם המטה בביקור אצלנו.

לנדוי : מי זה בשכילך המודיעין?

ש. ארדינסט : קצין המודיעין של החטיבה. אתו דברנו. הוא עבר כמה פעמים. מהם קבלנו את ההודעה שזה תרגיל. גם המג"ד אמר לנו שזה תרגיל. ככה הודיעו לו, שזה תרגילהעתיך להסתיים ב-7 לחדש. אותו דבר שמעתי גם מהמטה שלפיקוד דרום עם האלוף, הם חיזקו את אותם דברים שזה תרגיל ושזה יגמר.

לנדוי: וזה קמלו בתור נכון עד לפרוץ המלחמה?

ש. ארדינסט: שהם כן. היה לי אפון מלא בכל מה שאמרו, והאמנתי. כל היגבורת לא שהיה קבלנו. מה שאמאמא זה, קצין טורדיעין הגיע למעורר המפצח מהאוגדה וסמל טורדיעין, הם הגיעו מהאוגדה.

לסקוב: באיזה יום?

ש. ארדינסט: אינני זוכר. הם היו עד למלחמה וכמוכן גם במלחמה.

ירין: למה הם הגיעו? בשכיל מה?

ש. ארדינסט: כי, אמרתי, מול "המפצח" היה שדה ראייה הטוב ביותר, ראו עד כביש סואץ-קהיר.

ירין: הם הכיאו אחס איזה מגדל? מיוחד לתצפית?

ש. ארדינסט: מגדל מיוחד, לא. אבל, היה שם מגדל סאד גבוה של 6 מטר במעוז. היה שם מגדל חצפית גבוה בסביבות 6 מטר. שם ישב קצין הטורדיעין של האוגדה, אם אינני טועה קוראים לו סג"מ אבי וייס. הוא היה שם וישב במגדל עד שנורו היריות הראשונות ורק לאחר מכן הוא ירד למטה ונלחם עם כלם.

מה שנדרש מאתנו זה שכתצפית יושבים במקום החילים, בימים האחרונים יושבים הקצינים, או סמל המעוז.

לסקוב: זכור לך באיזה יום אמרו לך ככה לנהוג? שישבו קצינים ולא חילים כתצפית?

4894

- 14 -

ועדה החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ז - אחה"צ

הער: סגן ש. ארדינסט

אג

ש. ארדינסט: אני חושב שיום ראשון או שני, כלאמר שבוע לפני המלחמה. פשוט כל הזמן היו דיווחים, אז רצו שהדיווחים יהיו הכי מהימנים, אז רצו שישבו קצינים ולא חילים כתצפית. זה היה בשעות הלילה. מפקדים בתצפית - בשעות הלילה.

יו"ר אגרנט: אחה גם כן ישבת שם?

ש. ארדינסט: כן.

מה שעוד היה, זה ביום ראשון של אוהו שבוע, כלאמר שבוע לפני פרוץ המלחמה, אם אינני טועה, קבלנו הוראה שכלם ישנים עם כל הציור לירם, עם בגדים ועסנעלים.

לסקוב: בסכן אחה לא זוכר את התאריך?

ש. ארדינסט: אני חושב שזה היה ביום ראשון האחרון. ולמחרת זה בוטל. זה היה רק יום אחד. עד כמה שזכור לי, זה כל מה שנעשה מצדנו עד לפרוץ הקרבות.

יו"ר אגרנט: כמה אנשים היו בכל המוצבים האלה?

ש. ארדינסט: הכפר היה קצת יוחר קטן, אז היו שלשה אנשים פחות. תקן מעוז אם אני לא טועה, זה 14 לוחמים, 2 קצינים ו-4 מש"קים. כלאמר, עשרים לוחמים. אלה היו הלוחמים. חוץ מזה, היה בכל מעוז משגיח כשרוח, מפעיל גנרטור, בחלק מהמעוזים היו נהגים, היה עוד נהג או שני נהגים. לא בכל מעוז, אבל היו רופאים. במעוזים הגדולים היה בכל מעוז רופא.

לסקוב: טנקים היו אתכם כל הזמן או הגיעו מאוחר יותר?

ש. ארדינסט: לא, לא היו.

יו"ר אגרנט: התקן הזה היה ולטעשה זה היה ככל שלשה המעוזים האלה?

ש. ארדינסט: כן. חוץ מאשר מעוז הכפר, שהיו לו פהות משיבות, היו בו

רק עשרה לוחמים במקום 14. כי לנו חוץ מאשר הצפיות היה

לנו גם לעשות סיורים ודברים דומים, אז היינו צריכים עוד לוחמים.

יו"ר אגרנט: שם היו עשרה לוחמים?

ש. ארדינסט: כן.

יו"ר אגרנט: היה קצין, שם? מ"מ שלך?

ש. ארדינסט: שני קצינים היו צריכים להיות. אבל, עם פרוץ הכלחמה היה שם

רק קצין אחד, קצין פילואים.

לסקוב: איזה רשתות קשר היו לך, איזה נשק ואיזה תחמושת?

ש. ארדינסט: ברשתות, עברנו על רשת "דליה" שהיתה הרשת ממבצעת של המיתלה,

נקראנו ברשת "רנן".

לסקוב: זאת רשת יחידה שהיתה לכם?

ש. ארדינסט: זאת היתה הרשת שעברנו עליה.

ש. לסקוב: איך הזמנת סיוע אויר?

4896

- 16 - 20 -

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ז - אחה"צ
העד' סגן ש.ארדינסט

אג

דרך המיתלה, כשדיווחתי על המצב - מהמיפקדה דאגו. לא ישירות.
כמובן, היה לי דף קשר עם כל הרשתות של האזור.

ש.ארדינסט:

דרך הרשה המבצעית הזמנת סיוע אוירי, הזמנת סיוע ארטילרי?

ש.לסקוב:

כן, הכל דרך אותה רשת, וחוך כדי המלחמה בהמשך המלחמה, מפעם
לפעם עברתי לרשת אחרת, לפי הוראות שלהם. אבל, כל הזמן עכדתי
רק עם הגדוד במיתלה.

ש.ארדינסט:

מה התקן נשק ותחמושת?

לסקוב:

היו לנו שתי מרגמות 52 מ"מ בכל מעוז. היו לנו שתי בזוקות.
היחה מרגמה של 81 מ"מ. 7 מקלעים, כלאמר מגים והנשק האישי.

ש.ארדינסט:

מאיזה סוג?

לסקוב:

עזי, רומט ומקלעון.

ש.ארדינסט:

לא היה מחסור בנשק הזה באיזה שהוא מוצב?

ידין:

לא.

ש.ארדינסט:

המעוזים שאתה חלשת עליהם, היו במצב תקין?

ידין:

אני חושב, שכן, כי פה אני מוכרח לציין, זה היה באותה תקופה
למורת רוחנו, אבל מג"ד 52 ירד עלינו חזק. אני הגעתי והוא אמר
לי שהוא מחלבש על העניין והוא ממש ביקר אותנו כל יומיים. היו חוסרים בחקנים הן
בחמושת והוא דאג לכך אישית והוא מילא את כל החקנים חזרה, הוא דאג אישית
שכל שבוע יהיה ניסוי כלים, שכל כלי הנשק יהיו תקינים, ואם לא - היה נשק שתיקן.

ש.ארדינסט:

4897

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פג' - אחה"צ
הער: סגן ש. ארדינסט

לפני כן אג.
אז.

לא היו בעיום של נשק ותחמושת.
מה שכן היה חסר לנו זה היו כמה רמוני זרחן.

ש. ארדינסט:

שהיו בתקן?

ידין:

היו בתקן והם לא היו. ניסו להשיג אותם,
דרך החטיבה. אבל זה לא הגיע אלינו בינתיים,
בכל אופן למזח זה עדיין לא הגיע עד למלחמה. זה הפריט היחיד שהיה חסר.

ש. ארדינסט:

החיילים האלה שהיו לך שם במעוז, היו איזשהם בעיות
אתם כחיילים - מבחינת האימון, מבחינת המשמעת,

ידין:

מבחינת סדר?

החיילים האלה לדעתי זה משהו מיוחד. הם הגיעו
לתעלה בערך שלושה שבועות לפני פרוץ הקרבות.
כאשר לפחות חצי שנה לפני כן או ליתר דיוק את החצי השנה האחרונה הם עברו

ש. ארדינסט:

בקיבוצים.

ברעיניים?

ידין:

כן. הם לא היו במסגרת צבאית, הם לא התאמנו,
הם לא עבדו במסגרת צבאית.

ש. ארדינסט:

הם לא היו תחת פיקודך?

ידין:

לא. בירידה לתעלה, זה עדיין לא תחת פיקודי,
הם עברו אמון בבלוזה.

ש. ארדינסט:

במעוג?

ידין:

כן, במעוג. במשך חמישה ימים אני חושב.

ש. ארדינסט:

כעת, כשהם ירדו אלי, מחובתי היה ללמד אותם,

כל מפקד מעוז צריך ללמד את הלהימה במעוז, שכל אחד יידע קודם כל מהן הוראות
פתיחה באש, שיכיר את המעוז, שיכיר את האזור הקרוב לו, אפילו שהוא היול.

4893

א.ד.

ועדה החקירה - 11.2.74
ישיבה פז - אתה"צ
הער: סגן ש. ארדינסט

לסקוב:

כמה הרגולים הספקתם לעשות? יום? לילה?

ש. ארדינסט:

לפחות פעם בשבוע הייתי עושה הפירה עם כוחות
הסנקים. במעוז היה יוצא בערך בסביבות פעמיים
בשבוע. הייתה חכנית אמונים פעם סתם לחימה כחעלה, פעם על קשר. היחה חכנית
אמונים שהגדוד הוציא, מנ"ד 52.

לסקוב:

החיילים התלוננו?

ש. ארדינסט:

מבחינת המעוז החיילים הכירו כל אבן וידעו כל
הרגולת. זה גם הוכח במלחמה. בכל אופן במזה.

אח הכל הם ידעו.

ידין:

היו ביחידה הזו, אינני יודע אם כפלוגה שלך,
הרכה בעיות של רשלנות בשק, שחלק הגיעו

אפילו בחלונות למעלה?

ש. ארדינסט:

רשלנות בנשק? לא. אלא בדרך כלל חברה טובים.

ידין:

לא היו כפלוגה הזו בעיות?

ש. ארדינסט:

לא. אבל כרגעל איזה חייל אחד עם חלודה
במסדר נשק. אבל לא יותר מזה.

ידין:

נאמר לנו על ידי מישהו, אינני יודע אם זה כפלוגה
שלך. היו עוד פלוגות נח"ל?

ש. ארדינסט:

לא. של הנח"ל עד כמה שאני יודע לא.

ידין:

אחד אמר לנו: "עם הנח"ל היו הרבה בעיות של רשלנו
בנשק. חלק מהתלונות הגיש גם לנציב הקבילות"

אתה יודע מזה?

4893

א.ד.

ועדה מקימה - 11.2.74

ישיבה פז - אחה"צ
העז: כבן ש. ארדינסט

ש. ארדינסט: לא, אני יודע שהיו כמובן הברה שבאו מקיבוצים

שונים, בעיקר בהתחלה. הם לא החזיקו נשק כמו

החזיל הכי טוב, היה פה ופה הלודה.

אגרט: הם היו בסדיר?

ש. ארדינסט: כן. לקראת סוף השירות. אבל ככלול הנח"ל הוא

כזה שהם מבליים הרבה בקיבוצים ולא כל הזמן

כמסגרת צבאית.

לסקוב: לזה יש השפעה על זה שהנשק מלוכלך?

ש. ארדינסט: חייל שלא נוגע חצי שנה בנשק והוא יורר פתאום

למטה, גם בהחלה ראיתי הרבה פפעולים בנשק

שזה לא "החייל". וגם הרבה ידה שהגיעו אליהם הם הגיעו פשריון, והם לא התעסקו

באותו נשק - באותו רומ"ס או באותו מקלעון. הם עשו מסלול שריון ולמבצעת שלהם

שלחונם אותם להיות חיילי חי"ר ולא חיילי שריון.

לדין: אחרי שעברו את המעוג, ואחרי שאחה בשבוע הראשון

עכנסת אותם למשטר של הכפוז ואיכנת,

ההרגשה שלך אז, לא היום - אם אחה יכול להכדיל - היחה שהחיילים האלה כהחילים

אלה חיילים ללחימה?

ש. ארדינסט: לא, הרגשתי שהם פחות, ועל זה גם דיברתי עם המג"ם.

כמו שהזכרנו, בהחלה היה במסדרים, מאוד הקפדנו

להכניס אותם מהר למשטר צבאי מאותה אידייליה בקיבוצים. אז כמובן חלק מהם

העברתי, שביים אם אינני סועה או שלושה לעמנואל, למשפט צבאי לשפוט אותם

על חלודה בנשק.

ידין: מי זה עמנואל?

4900

ועדת ההקירה - 11,2,74
ישיבה פז - אהה"צ
הער: ש. ארדינסט

אד.

- 24 -

המג"ד.

ש. ארדינסט:

היט לך כ"לים?

ידין:

לא.

ש. ארדינסט:

כלומר, אתה חשבת שהם לא החזילים הכי טובים
ודיברת על כך עם המג"ד?

ידין:

כן. כמה פעמים שנסענו יחד דיברנו המג"ד
ואני על כך. זה לא זה. הוא העיר לי כמה פעמים,
אמרתי לו שהוא צודק, זה לא החברה.

ש. ארדינסט:

זה חל גם על הקצינים אותו דבר?

ידין:

לא. הקצינים עושים את המסלול הצבאי. הקצינים
כל הזמן מסגרת צבאית.

ש. ארדינסט:

הקצינים בסדר?

ידין:

כן.

ש. ארדינסט:

עוד לא קיבלנו כמה חיילים היו למעשה. תקן קיבלנו
אבל לא מצבה.

נכנצל:

אני מבין שבכפר היו 10 לוחמים וקצין אחד?
תקן חיילים זה היה בכל המעוזים. עמדו בחקן.
אבל חוץ מאשר בכפר, היה חסר קצין.

אגרנט:

ש. ארדינסט:

~~כמה חיילים היו למעשה~~

לקצנת:

היה חסר קצין אחד מתוך שניים? או בכלל?
אחד מתוך שניים.

ידין:

ש. ארדינסט:

אך הסברת להם את חפקידו של המעוז, וחפקידם הם
בחוק המעוז? הם ככל זאת הרי כאן למסגרת שונה.

לסקוב:

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פז - אחת"צ
העד: סגן ש. ארדינסט

תפקידו העיקרי של המעוז היה להיות העיניים

ש. ארדינסט:

של עם ישראל.

מה הסברה להם?

לסקוב:

אמרתי להם את זה. שתפקידו העיקרי של המעוז להיות

ש. ארדינסט:

העיניים של עם ישראל. לשבת על קו המים ולצפות

על כל תנועה, דבר שלא יכולים לעשות את זה לא על ידי סיורי אויר, אי אפשר

להיות כל הזמן למעלה ולראות גם את הפרטים הקטנים, וזה תפקידנו הראשון.

~~מה אמרתי~~ זה אמרתי להם למעלה במעוז, כיום האחרון, והבאתי אותם למטה.

מה אמרת להם?

אגרנט:

שתפקידם, תפקיד המעוזים להיות העיניים של עם

ש. ארדינסט:

ישראל. לראות כל דבר קטן שמתרחש בצד השני

ולדווח עליו. את אותם דברים עוד לפני שהם נכנסו למעוזים אמר להם גם המג"ב.

לפני הירידה למעוזים כמה קילומטרים לפני כן קבענו נקודת מפגש,

הוא חיכה שם, ישב עם כולם, ופשוט חזר והוסיף על כל מה שאמרתי להם. הוא כמובן

תדרך אותי מה להגיד לפני שעליתי למעלה במעוז. אבל בנוסף לכך לפני שהם הגיעו

למטה הוא דיבר אתם עוד פעם.

מה עוד? הלא זה תפקידם במעוז להיות העיניים

לסקוב:

של עם ישראל, לשבת על קו המים.

הסברתי להם מה הולך בגזרה,

ש. ארדינסט:

ותפקידם הם, ותפקיד המעוז והאנשים בפנים? תפקיד

לסקוב:

הנשק והמרגמות,

כן, בהחלט.

ש. ארדינסט:

איך זה הוסבר להם? אחת יכול לחזור על המלים שבתם

לסקוב:

השתמשת?

מה הכוונה? כמובן כל חייל מגיע עם הנשק שלו,
הוסבר לו מה ~~המטרה~~ לעשות באותו נשק?

ש. ארדינסט:

כשביל להיות העינזיים של עם ישראל ולשבת על קו
המים מה עושים? קצין אחד ושלנשה חיילים.

לסקוב:

אז אנחנו הסברנו בדיוק מה העבודה בכל מקום ומקום
כשבמעוז, יש לנו אותה נקודה. חוץ מהמעוז אנו מוציאים

ש. ארדינסט:

עוד נקודות הצפית החוצה מהמעוז. הסברנו להם על הסיורים שאנו עושים.

הוסבר איך לנהוג במקרה של הפגזה? שמסחננים
עוברים לצד השני?

לסקוב:

לא רק הוסבר אלא חורגל.

ש. ארדינסט:

אז אולי תפרט את זה במקום שאני אשאל אותך כל פעם.

לסקוב:

זה בהוראות פתיחה אש. מה עושים אם יש ארוב בצד
השני בתוך המים, או עברו לצד שלנו. לכל דבר היו

ש. ארדינסט:

הוראות פתיחה באש שירדנה מהמב"ד לחיילים. היו הוראות פתיחה באש למטוסים,
היו הוראות כיצד להתנהג,

ס דות?

לסקוב:

כן. כשאני אומר אויב במים זה כולל גם סירות.
יש דייגים.

ש. ארדינסט:

לסקוב:

בתעלה לא היו דייגים. סירות אולי כן נגע לנו
כי ישבנו ממש על המפרץ. היה אדם מוסמך, איש חיל

ש. ארדינסט:

הים, סלל. שהוא היה מוסמך לכך.

הוא היה במזח?

ידין:

ועדה ההקירה - 11.2.74
 יש יכה פז - אה"ב
 העד: סגן ש. ארדינסט

הוא ישב במזח?

ידין:

כן. את כל ההוראות שלו הוא קיבל מהמפקדים
 שלו בראס-סודר, משארם.

ש. ארדינסט:

היתה לו רשת קשר מיוחדת?

לסקוב:

לא. היה לנו טלפון מהמעוז ישיר אליהם.

ש. ארדינסט:

מה היה תפקידו?

אברנט:

הוא היה תצפיתן וצלם.

ש. ארדינסט:

הוא היה צריך לזהות את כלי השיט?

ידין:

כן. כי היתה חנועה אניות מנמל עדכיה לסואץ,
 בעיקר מיכליות. לפעמים גם סירות משמר.

ש. ארדינסט:

זה היה חפקידו.

ידין:

לך כמפקד היה ידוע על התכניות היוחר גדולות
 של הגזרה, במקרה של מלחמה? עניני שובך יוניים,

מונחים מסוג זה?

כן. גם תורגלנו.

ש. ארדינסט:

מה זה שובך יוניים?

ידין:

שובך יוניים זה הפסקת שביחת האש וכניסה ללוחמה.
 וזה תורגל ביום קרב.

ש. ארדינסט:

היה לנו יום שלם שהיה יום קרב.

פתי זה היה בערך?

ידין:

לא עם אותם חיילים כבר. זה היה מחזור לפני.
 בערך חודשיים לפני. אני השתתפתי.

ש. ארדינסט:

ידין:

מה היה קורה במקרה של שובך יוניים?

הגיד ככה אם אפשר: חלק הלא נגע ישר למעוזים

שלך. אבל אתה ככל מפקד כשיש פקודם, אתה יודע קצת מאינפורמציה מדרגים יותר גבוהים. מה היה לך ידוע למעלה? ומה נגע לך?

ש. ארדינסט:

ברגע של שובך יוניים מה שנגע לנו זה כל

החצפיות כל אלה שמחוץ מתקפלות אלינו. ~~במקרה~~

מה קורה?

אגרנט:

כל מי שנמצא מחוץ למעוז כונס למעוז. במעוז כמובן

ש. ארדינסט:

יוצאים מהשגרה, הולכים עם כל הציוד.

היה ידוע לי שכונה השריון צריך להגיע לחניון שלן שהוא במרחק נסיעה של לא למעלה משתיים עד חמש דקות, אל המעוזים.

אגרנט:

איזה מרחק בקילומטרים?

ש. ארדינסט:

החניון היה בסביבות שניים וחצי קילומטרים. אפילו

שניים מהמעוז. זה היה חניון היום שלו במקרה

של שובך יוניים. חוץ שתיים עד חמש דקות היה צריך להגיע.

ידין:

מה עוד?

ש. ארדינסט:

עכשיו השאלה היא אם בכניסה לשובך יוניים

מודיעים לנו על אפשרות להפגזה או לא.

ידין:

ספיגה?

ש. ארדינסט:

ספיגה. במקרה של ספיגה כולם צריכים להיות

בתוך הבונקרים להוציא את המפקד. עם על ציוד

הקרב עליהם. עם קסדות, נמצאים בתוך הבונקרים. להוציא את המפקד שמהווה חצפיהן. שהאויב לא ינצל אותה אש ארטילרית כשאנחנו מרעישים למטה ויחצה. וגם לנסות לראות מאין הם יורים, איפה לועי הארטילרית שלהם ולנסות לטווח את הארטילרית שלנו לשם

ועדת ההקירה - 11.2.74

ישיבה פז - אהה"צ
העד: סגן ש. ארדינסט

זה הנוהג בשוכך יוניס. הכרת שובך יוניס קסן,
ברול, בינוני, פורח? או לא?

ידין:

לא.

ש. ארדינסט:

לך זה שובך יוניס.

ידין:

זה שובך יוניס שלי.

ש. ארדינסט:

זה במידה שנוגע אליך. אפרה שחמסור גם אינפורמציה
מעליך.

ידין:

אני אוכר שטהוץ למה שנוגע לי ידעתי על חזרות
שריון שצריכה להגיע.

ש. ארדינסט:

זה שריון האלה, או אחרים?

ידין:

רק אלה.

ש. ארדינסט:

יותר כזה אתה לא ידע ככלל?

ידין:

ידעתי שאלה פוצאים מהתעוזים מגיעים לחניון.

ש. ארדינסט:

אלה מגיעים מהתעוזים?

ידין:

כן. אלה כוחות השריון של התעוזים שחיובים לרדת
חניון היום.

ש. ארדינסט:

מה היו תכניות האבזדה בכלל, במקרים של שובך יוני
לא ידעת?

ידין:

לא.

ש. ארדינסט:

לא מכרו לכם?

ש. ארדינסט: ידין:

לא יודע.

ש. ארדינסט:

אחרי כן חכ.

ת.ש.
(לפני בן א.ו.)

הער - סגן ש.ארדניסט

עדיין לא.

ידין:

לא.ממקור אני לא יודע.

ש.ארדניסט:

אז לא ידעה באופן רשמי.

ידין:

באופן רגיל היו איזה סנקים ליד המאוז?

הי"ר אגרנט:

לא. סנקים היו מגיעים אלינו פעם בשבוע, לפחות פעם בשבוע, כחרגילים שהיינו עושים איחס.

ש.ארדניסט:

אנו כרגע עדיין לא מדברים על מה שקרה ביום שישי. מדברים באופן עקרוני.

ידין:

אנני אומר - באופן עקרוני לפחות פעם בשבוע היה חרגיל.

ש.ארדניסט:

היה לך חיק מעוז?

ידין:

כן.

ש.ארדניסט:

לכל מעוז היה חיק כזה?

ידין:

כן.

ש.ארדניסט:

שם היו בין היתר סימנים אשר מעידים, או חופעות שצריך לשים אליהן לב כמיוחד, אשר מעידות על משהו לא רגיל?

ידין:

הן לפה דברים שעליהם היינו חייבים דווח מייד, שהם היו יוצאים מהשגרה.

ש.ארדניסט:

למשל?

ידין:

למשל קופעת ציננים ובלוכ כהצד העני.

ש.ארדניסט:

הער - ש.ארדניסט

ידין:

כיור?
אני אומר, הופעה קצינים גבוהים מהצד השני,
/או שזלכו מהצד השני את הצד שלנו, אך כדיו נראות קבוצות

ש.ארדניסט:

בדולה שלהם יחד, כאשר היינו רגילים לראות קבוצות של
עד עטרה אנשיים, לא יותר. אפילו זה לא. ברגע שאנו רואים קבוצה גדולה, חייבים
לדווח מיידית. ברגע שאנו רואים מסוים שלנו - מסוים סיור לוברים את קו התעלה -
לדווח.

לדווח.

ידין:

זה דווח לכוחותינו?

ש.ארדניסט:

לכוחותינו. מסוים סיור שלנו - ישר לדווח שראינו

אותם חוצים.

ידין:

מה עוד מן האויב?

ש.ארדניסט:

סנקים.

ידין:

היו לכם איזה ידיעות, הנחיות או דווח, אם יש יותר
או פחות פועלים או אזרחים?

ש.ארדניסט:

בקשר לכך היה לנו דווח על עבודות. היינו חייבים
לכסור על עבודות בצד השני. אבל כמו שאמרתי לגבי
התצפיות, זה היה חלש. זה היה שטח בנוי, אז שם בדרך-כלל לא היו רמפות.
הכל בדרך כלל היה מונח מול "המפצח" ו"הכפר". זה היה גם בפקודות השגרה,
שבדברים היוצאים מן הכלל, חייבים לדווח על עבודת כליים כבדים מהצד השני.
אלה היו הדברים שחייבים לדווח.

ידין:

היתה איזו עמדת או"ם קרובה אליכם?

ש.ארדניסט:

בצד השני.
/בצד שלנו, לידי, לא. בין "הכפר" ל"מפצח" היו שתי עמדות
או"ם - "רד" ו"בלו"..

הינ"ר אגרנט:

בצד שלנו?

ש.ארדניסט:

כן, בצד שלנו. בדיוק מול המזה בצד שלהם היתה גם כן עמדת
או"ם.

ועדת החקירה-11.2.74
ישיבה פ"ז - אה"צ

הער - ש.ארדניסט

אתה יכול לספר לנו מה קרה במוצבים שלכם, נאמר מיום שישי
והלילה?

היו"ר אגרנט:

אם לספר בדיוק, אני מעדיף לספר רק על המזח, כי שם
הייתי.

ש.ארדניסט:

רק מה שאחה יודע.

היו"ר אגרנט:

ביום שישי אתה היית כבר במזח?

ידין:

ביום שישי הייתי במזח.

ש.ארדניסט:

אתה לפי ההסבר שלך וגם בדיעבד, הינך בחור שומר מצוות.
יום שישי היה ערב יום כפור. איך זה השפיע, ומה קרה

ידין:

שם בבחינת יום-כפור?

בכל המעוזים - שום דבר, רק במזח היו חבר'ה דתיים,
בשאר המעוזים לא היו חבר'ה דתיים, אז הייתה שגרה.

ש.ארדניסט:

זה לא גרם לכך שיהיה משהו שונה. במזח פשוט סדרנו שהאנשים שיעבדו יהיו
האנשים הלא דתיים, על מנת שנוכל לרכז את האנשים הדתיים לתפילה. אך זה
לא גרם לשום דבר. ביום שישי הגיעו אלינו עוד שני בחורי ישיבה על מנת לארגן
תפילה, כי במעוז הזה היו כמה חבר'ה דתיים.

היו"ר אגרנט:

כלומר, אני מבין שאחה היית במזח החל מיום שישי?

ש.ארדניסט:

כן. יום שישי הייתה שגרה, אם אפשר לקרוא לזה כך, כי
נכנסנו לשגרה מכל מה שהיה בחודש האחרון. כל החודש

האחרון היה שונה מהשגרה הרגילה, אך זה היה יום רגיל.

ידין:

לא קיבלתם שום הוראות נוספות?

ש.ארדניסט:

לא.

ש.לסקוב:

כוננות מיוחדת?

ש.ארדניסט:

לא.

העד - ש.ארדניסט

ש.ארדניסט:

כוננות מיוחדת זה מה שאמרת שבוך לפני-כן, להשאר עם הנעליים ועם כל הבגדים. ביום שישי, משהו מיוחד

לא היה.

ידין:

לא ידעת שהוכרז כזה"ל על כוננות ג'?

ש.ארדניסט:

לא. רגע סליחה, ידעתי שיש כוננות. שמעתי שהסמג"ד

ל

לא יצא הציצה ועוד קצינים לא יצאו הביתה. שמעתי שאנשים לא

יצאו ונשארו, וישנה כוננות. אבל זה לא היה ביום שישי, זה היה בשבוע

האחרון. משהו מיוחד ביום שישי, אני לא זוכר.

לנדוי:

אילו הודיעו ביום שישי על כוננות ג', האם זה היה

מחייב איזה שנויים במעור?

לא.

ש.ארדניסט:

כלומר, לא הייתם יוצאים לחופשה ממילא.

ידין:

לא יצאו לחופשה, חוץ מאשר אחד הקצינים של מוצב הכפרק.

ש.ארדניסט:

מתי הוא יצא?

ידין:

ביום ראשון לפני. באותו שבוע ביום ראשון.

ש.ארדניסט:

צמו ביום-כפור?

נכנצאל:

הבחורים הדתיים כן.

ש.ארדניסט:

קטלח לי, מדוע אני שואל אותך? המג"ד סיפר שבחטיבה ביום

ידין:

שישי בצהריים, הייתה קבוצת פקודות (אצלם, אני מתכוון),

בענין "שובך-יוניס", ונאמר להם לעשות את כל ההכנות אבל לא לבצע. ידוע לך

משהו על כך?

ש.ארדניסט:

לא. אני ידעתי שהמג"ד צריך לבוא אלי. הוא אמר לי, אני

אבוא ואאחל לכם "גמר התימה טובה", אבל הוא לא הגיע.

הודיעו לי מהלשכה שלו שהוא צריך לרדת, הוא רוצה לאחל לחיילים "גמר התימה

טובה", אבל לא ראיתי אותו ולא שמעתי אותו.

הערך ש.ארדניסט

גם לא בטלפון?

ידין:

לא.

ש.ארדניסט:

זה ביום שישי?

היו"ר אגדנט:

זה ביום שישי.

ש.ארדניסט:

כמובן נכנסנו לצום, היחה חפילה, ולאחר-מכן כרגיל אני

עליתי לתפקיד, כרגיל - לא היה משהו מיוחד. גם כן לא ראינו משהו מיוחד. היתה

חנועת כלי רכב שם. משהו מיוחד לא היה.

היו לכס אפודות-מגן?

ידין:

כן. היה לכולם, היה אפילו נוסף.

ש.ארדניסט:

זה חלק מ"שובך-יוניס"?

ידין:

כן, זה שאמרת: כל הציוד היה לנו, כולל אפודות-מגן.

ש.ארדניסט:

היה לכל אחד ציוד אישי, וחוזר מזה היה לנו עוד כ"סטוק".

בנות לא היו אצלכם?

ידין:

לא. היה אסור שבנות תהיינה.

ש.ארדניסט:

אני שואל, כי אני מוצא שפינו בנות.

ידין:

רק לבקרים עם המג"ד לכמה דקות.

ש.ארדניסט:

אני הבנתי מה שאחה אמרת. אני רק רוצה לומר, ביום שישי

ידין:

לא נעשו אצלכם שום פעולות מיוחדות, פעולות נוספות

לרענון "שובך-יוניס"?

לא, לא היה.

ש.ארדניסט:

ואחה רק שמעת שמועות שיש כוננות?

ידין:

ידעתי שיש כוננות, גם אצלי הקצין השני היה צריך לצאת

ש.ארדניסט:

הביתה - הוא לא יצא. ידעתי שהמג"ד היה צריך לצאת

הביתה - הוא לא יצא. ידענו שישנה כוננות במשך כל השבוע.

10:10
25. 25.

הכב.

וי' עדה החקירה-11.2.74
ישיבה פ"ז - אחה"צ

העד - ש.ארדניסט

נציג זאת אחרת, מתי דכרת לאחרונה בטלפון או בדרך

ידין:

אחרת עם המג"ד או הספג"ד?

אח המג"ד ראיתי כסובן בסיוור של האלוף. זה היה ביום סכ'.

ש.ארדניסט:

אני מתכוון בסמוך ליום ו'.

ידין:

אני לא יודע, אני כמעט בטוח שראיתי אותו באותו שבוע

ש.ארדניסט:

עוד פעם, אני לא זוכר שפגשתי אותו.

אם אינך זוכר, זה ברור.

ידין:

יום שישי עבר בלי שום דבר מיוחד לאותו יום שישי.

ש.ארדניסט:

ושבת?

היו"ר אגרנט:

בשבת בבוקר ירדנו לתפילה, החבר'ה הדתיים. הוצאנו

ש.ארדניסט:

את התצפית כרגיל. קיבלנו גם הוראה בסעודות השעה 11.00

להוציא זחל"ם עם חייל על מנת לאבטח טרקטור שעסק בטשטוש הדרך. ישנה דרך-עפר

שטרקטור עובר עליה ומשאיר את הסימנים שלו, קוים ישרים, ובשעה שמישהו דורך,

או כלי-רכב או עקבות רגליים, רואים את זה מייד. בכל בוקר היה כוח מיוחד

שהיה עובר על הדרך עם גששים, ובודק. זו היתה משימה נוספת שקבלנו באותו יום.

מה זאת אומרת זחל"ם?

היו"ר אגרנט:

היה זחל"ם במעוז.

ש.ארדניסט:

חסלה לי רגע אחד, באופן נורמלי ביום-כפור - אולי

ידין:

אפילו בשבת, אבל ביום כפור - היו חיילים דתיים

נעים ברכב, בלי לקבל הוראה שיש ככל זאת מצב מיוחד?

כן, היו נעים כל שבת, דברים שהיו בשגרה, אעפ"י שראינו

ש.ארדניסט:

שקם מסביב.

שקם-זיס:

לא נזקקתם לאיזו הוראה מיוחדת בעניין זה?

ידין:

מי שנמצא כפלוגה מבצעית, אפילו שהוא בחור דתי, מבצע

ש.ארדניסט:

כל דבר, גם אם הוא בשגרה.

גם ביום-כפור?

ידין:

(המשך רשמה ר.ב.א.)

לפני כן רשמה ת.כ.

- 41 -

ועדת החקירה - 11.2.74

ר.כ.א.

ישנבה פ"ז (אהה"צ)

הער: סגן ש. ארדינסט

אני אומר - היו שם חברה גם לא דתיים.

ארדינסט:

בצעו את זה חברה לא דתיים, בתצפית היו

חברה לא דתיים, להסחכל אפשר גם כיום-כיפור, אבל את הסיור כצעו חברה לא דתיים.

זו הידיעה האחרונה שקבלת באותו היום?

י. ידין:

כן, להוציא את אותו זחל"ם.

ארדינסט:

יותר לא קבלת איזה ידיעה, הוראה?

היו"ר אגרנט:

עכשיו כ-10 דקות לפני השעה 2 עוד פעם

ארדינסט:

קבלתי משהו מיוחד, קבלנו הודעה - להיות

מוכן לכוננות ספיגה. את זה קבלתי מהקצין השני, הוא קבל את זה בטלפון מהמפקדה.

הוא היה בדיוק באמצע שיחה פרטית עם החברה.

הוא קבל את השיחה מהחטיבה?

י. ידין:

הוא קיבל את הידיעה מהגדוד.

ארדינסט:

מה שמו היה?

היו"ר אגרנט:

תורג'מן דוד.

ארדינסט:

אני מבין שהוא היה באמצע שיחה טלפון.

היו"ר אגרנט:

כן, ואז הפסיקו אותו ואמרו לו: להיות מוכן

ארדינסט:

לכוננות ספיגה, אלה המילים שאני קבלתי ממנו.

הספקתם, או לא-היה לכם מקרה כזה - לקפל

י. ידין:

הצפיות ארוכות טווח?

ארוכות טווח, זה לא היה שלנו, אבל היה לנו

ארדינסט:

הצפיות מחוץ למעוז שאותם לא הספקנו לקפל,

לא הספקתם מה?

היו"ר אגרנט:

לקפל אותם חזרה לתוך המעוז.

ארדינסט:

הספקנו להודיע להם שיהיו מוכנים, כי הרכב

היחיד שהיה לנו, גאותו זחל"ם, הם היו

ועדת החקירה 11.2.74

ישיבה פ"ז (אחה"צ)

הער: כגן ע. ארדינסט

ארדינסט:

כסרהק של כ-400-500מ' מאחזנו עם ציוד, והרכב היהודי שהיה צפוי עם אוחז חזיל ללנות את הסרקטור, אבל לא משנה גם הזמן לא עמד לדשותנו.

היה לכם רכב אחר?

י. ירין:

לא, לנו היה רכב אחר הן לנו והן למוצב הכפר

ארדינסט:

אוחז זחל"ם.

מה שעמד לרשות הפלוגה היו שני כלי רכב.

כדרך כלל היה קומנדקר לנסיעות שלי בין המעוזים, או להעביר דברים ממעוז למעוז

והזח"ם לסיורים. עכשיו, אוחז קומנדקר לא היה כבר כמה זמים לפני, כי לגדוד

היו כל מיני בעיות רכב, והפ לקחו אותנו. נשאר לנו רק כלי רכב אחד לשני המעוזים,

זחל"ם אחד.

המג"ד אומר שהפ קבלו הוראה בשעה 11 להתכונן

י. ירין:

לכוננות ספיגה, אחר כך בערך בשעה 1 קבל את הידי

לבצע "שובת יונים", מהרתי מהישיבה העברתי בטלפון לסמג"ד, הוא ישב בהפ"ל המיסלה

השגתי אוחז כ-1.10.

אני מתאר לעצמי, שאז הוא התחיל לטלפן לכל המעוזי

ארדינסט:

זה ברור לי שהיה סדר. כאשר דברנו אחר כך

עם שאר החברה, אחד קבל את הידיעה 10 דקות לפני, אחד רבע שעה לפני, אחד

סמוך אלי. הם עברו ממעוז למעוז וטלפו!

הוא אומר: "הספקנו לקפל את הצפיות ארוכות

י. ירין:

הסוּוה" נבכשי"ם על קו המים.

זה לא אנהנו.

ארדינסט:

אצלכם לא הספיקו; או שזה לא היה?

י. ירין:

לא' זה לא אני.

ארדינסט:

הספקנו להודיע למעוזים - שיכנסו לשחפצים,
כובעי פלדה.

י. ידין:

זה החיילים היו מאורגנים לפני שהתחילה
האש, חוץ מהחפצית שלא קפלתי.

ארדינסט:

חפצית במגדלים במעוזים, הספקתם להוריד?
מודיעין
כן. חוץ מאשר ב"מפצח", שאותו קצין לא ירף אלא
והמשיך לצלם.

י. ידין:

ארדינסט:

לך מדוללים היו בחפצית?

י. ידין:

ארדינסט:

כן, זה נקרא מדולל, החפצית בחוץ.

לא הספקתם לקפל אותם?

י. ידין:

ארדינסט:

כדיוק לזה אני מתכוון.

אתה רוצה להגיד, אם אני מבין מה שאתה אומר -
שפרט להוראה בשעה 11 - להוציא זחלים לסטנש

י. ידין:

לא קבלתם שום ידיעה?

ארדינסט:

משהו מיוחד לא היה.

לא קבלתם שום הודעה פרט לפני רבע ל-2 שום

י. ידין:

דבר?

ארדינסט:

כן, שום דבר.

ואז דק ההוראה היחה על ספיגה, ללא "שובח

י. ידין:

יונים?"

ארדינסט:

ספיגה.

לא "שובח-יונים"?

י. ידין:

לא. אני קבלתי, לא אתי דברו, עם הקצין

ארדינסט:

השני. אבל אני קבלתי. "כוננות ספיגה", זה

- לא. ארדינסט:
- יש רק קו טלפון אליהם למוצב הכפר אליהם, ולמפצ
וכך אין לכם קשר אליהם? י. ידין:
- לא אין לנו שום קשר אליהם. רק לפעמים כך היה
בא קצין קישור מבקש קפה, שום דבר. ארדינסט:
- המושג אומר לך משהו? י. ידין:
- משהו מיוחד לא. ארדינסט:
- אולי אמר לך משהו מיוחד אז? י. ידין:
- לא. ארדינסט:
- מצאלמאצ
- היום אתה יודע מה זה? י. ידין:
- לא. ארדינסט:
- מהרגע שקבלת "כוננוח לספיגה", היו לך
איזה, פרט לנ.נ, שלא היה לך, כל יתר ח. לסקוב:
- הדברים היו מתורגלים ופעלו בסדר? היו פתאום איזה דברים שהבחנת שהיו חסרים
ולא תורגלו? ארדינסט:
- לא. ח. לסקוב:
- הדבר היחידי זה הנ.נ. הזחל"ם והתצפית בחוץ? ארדינסט:
- כן. י. ידין:
- ז"א, כאשר אתה היית נע כמפקד פלוגה מסוּצב
למוצב איך היית נע עם הזחל"ם? ארדינסט:
- לא, עם הקומנדוקר. הוא היה צריך להיות אצלי
דרך קבע. היו אחר הרכה בעיות, בדרך כלל הוא
הזחל"ם
לא היה. היה משמש לכל מיני משימות אחרות. או הרבה פעמים הוקמו מתקלקל
אז הקומנדוקר מלא את התפקיד *

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ז (אחה"צ)

הער: סגן מ. ארדינסט

ארדינסט:

מה שאני קבלתי.

היו"ר אגרנט:ארדינסט:

נכנסו לתוך הבונקרים.

י. ידין:ארדינסט:היו"ר אגרנט:ארדינסט:

אז מה עשיתם?

זו הייתה הפסקה, אז כל החיילים עלו
על כבדי. הגור קרב. אפודת סגן, כובעי פלדה,

במילים אחרות: הם היו מוכנים לספיגה כאשר

התחילה האש?

כן.

מה היה עם אלה שהיו בתצפית, כמה הם היו?
היו שם: אותו איש חיל-הים, סמל, ושני חיילים.
הם גם כן הספיקו לרדח לבונקר שלהם. אגא

היתה שם מין שפניה, הם נכנסו פנימה. הם גם היו מוכנים להפגשה.

איך הודעתם להם?

היה לנו טלפון אליהם.

הם היו במרחק של 500 מ' מאתנו, היה קו טלפון

מתוח, והם מסרו אחד לשני.

י. ידין:

בעמדות האו"ם "רד" ו"בלו", הרצתם משהו

במשך השבת?

לא. אני קודם כל אין לי אליהם שום קשר.

אני לא רואה אותם ולא שומע מים, אין לי

ארדינסט:

שום קשר אחס. לא שומע אותם ולא רואה אותם.

יש לך האזנה אליהם?

י. ידין:

ישיבה פ"ז (אזה"צ)

הער: סגן ס. ארדינסט

אמרת שבמפגש קצין אחד לא ירד מהחצפית?

נבנצל:

כן, זה היה קצין מודיעין של האוגדה.

ארדינסט:

אחר מקציני המודיעין של האוגדה.

והוא נשאר שם עד שהתחילו היריות?

נבנצל:

כן הוא היה שם עד שהתחילו היריות הראשונות,

ארדינסט:

הוא צילם. הוא ראה חכונה מיוחדת, הם החילו

לחסוף את הרשחות מטילי קרקע קרקע, את הכל הוא צילם.

כאשר אתה אומר שהאנשים היו מוכנים לספיגה,

י. ידין:

אתה מתכוון למזח, או לכל שלושת המוצבים שהיו

החה פיקודך?

אני מתכוון למזח, אני יודע שהיו בעיות עם

ארדינסט:

המפגש, אבל אני חושב שהאנשים היו מוכנים.

לפרטי פרטים אני לא יודע. היו אתם קצת בעיות.

ספר מה שאחה יודע.

י. ידין:

נתנו להם הרבה משימות באותו יום. הם היו

ארדינסט:

בסיור, סיור שהוא לא תחת שליטתי ולא באחריותי,

אני יודע שמהגדוד הורירו להם מפעם לפעם עוד כל מיני משימות. הורירו להם, אני

יודע, עוד משימה, שהם התעקשו לא לבצע אותה, כי הם עבדו משעות הבוקר המוקדמות

וזה היה כבר צהריים ללא אוכל וללא דברים דומים. וזה דברים שלא היו באחריותם,

בדרך כלל. הם התעקשו לא לקבל, והם קבלו אישור והם הגיעו ממש בשניות האחרונות

לפני השעה 2. אני אומר כך - שאם הם היו מקבלים את אותה משימה, הם לא היו

מגיעים, לפתיחה האש למעוז.

הם רצו להפסיק את המשימה או מה?

הזנ"ר אגרנט:

הם רצו להפסיק את המשימה ושמשהו אחר יבצע

ארדינסט:

ישיבה פ"ז (אהה"צ)

הערד: סגן מ. ארדינסט

ארדינסט:

אותה. קבלו על כך את האישור והגיעו ממש בשניות האחרונות למעוז. אני חושב שהזחל"ם הגיע למעוז כאשר מפקד המעוז כבר קבל את ההתראה, כל זה אני יודע כמובן משמועות כי כל זה לא עובר דרכי.

לך היה טלפון מהמזח אל כל המוצבים שלך. כאשר אתה קבלת את הידיעה מתורג'מן, אתה דאגת גם להעביר את הידיעה למפצח

י. ידין:

ולכפר?

אני דברתי אחס וידעתי שגם הם קבלו.

ארדינסט:

ידעת לפני פתיחת האש שהם קבלו את ההודעה?

י. ידין:

כן. אני דברתי עם שני המפקדים.

ארדינסט:

כלומר, אם היו שמועות בעהונות - שחיילים נתפסו כהפסקת האש עם נעלי-בית, או בלי נעליים, זה לא חל על המוצבים שלך לא. האש תפסה אותם עם כל הציוד עליהם בתוך הבונקרים.

י. ידין:

עוד פעם אני חוזר לשאלה הזאת. כל ההודעות האלה שקבלת ביו שישי ושבת, או הערכת; לא דובר על מלחמה, אלא רק על

ארדינסט:י. ידין:

ספיגה ביום שבת בצהריים?

כן.

ארדינסט:

מפקד האוגדה או המג"ד, כימים שלפני זה דברו על אפשרות של מלחמה?

י. ידין:

לא.

ארדינסט:

כאשר היה אלוף הפיקוד אצלך, הוא היה עם מפקד האוגדה, מה היו השיחות ביניהם, האם מפקד האוגדה אמר משהו על

י. ידין:

מלחמה?

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ז (אחה"צ)

הער: סגן מ. ארדינסט

ארדינסט:

באותו מעמד שאני הייתי אחס, בסיוור אצלי, לא. דברו רק שזה תרגיל כל הזמן. היה אפילו במפצח, כאשר ישכנו למעלה והסתכלנו במשקפות לצד השני, עלו סנקים מהרמפה ממול, סנקים שלהם. אז אלוף הפיקוד ומפקד האוגדה ישבו והתחילו לנסות לזהות איזה סוג סנקים אלה ובדיוק על מה נוסעים. על אפשרות מלחמה לא דובר.

ח. לסקוב:

זה היה מקרה עמישהו מהצד בשני כיוון כלי נשק על האלוף? אני לא יודע, כאשר הסנקים עלו, הקנים היו מכוונים אלינו.

ארדינסט:

אני לא יודע אם לזאת הכוונה. אני לא יודע על מה מדובר. במילים אחרות, אתה לא קבלת אף ידיעה שלקראת שבת יש משהו יותר רציני?

י. ידין:

לא

ארדינסט:

כאשר קבלתם את ההוראה על כוננות ספיגה, גם אז לא חשבתם שמלחמה עומדת לפרוץ?

היו"ר אגרנט:

מלחמה כללית לא. לא ידענו, רק לאחר מכן. עד שקבלתי הודעה על כוננות ספיגה לא ידעתי על ממש מלחמה. אבל אחרי שזה התחיל

ארדינסט:

קבלתי גם בקשר - שזה בכל הגיזרה, בכל התעלה וצעקו שמלחמה.

תתאר את הרגע הזה

י. ידין:

המשך דבריו רשם ב.ז.מ.

הער: שגן שלמה ארדינסט

ש. ארדינסט: אותנו המלחמה תפסה כשעה 2.00, כאשר זיהינו לראשונים מיגים מסואץ לכיוון סיני, כאשר היינו בכוננות ספיגה. עש כמה שזכור לי עכשיו היו ארבע רביעיות של מטוסי מיג שנכנסו לתוך סיני. וכאשר המטוס האחרון עזב את הקו האוירי מעלינו התחילה אש ארטילריה מדוייקת על המעוז. האש נמשכה, עד כמה שזכור לי כרגע, לפחות עד סביבות השעה 4.00, אם לא יותר.

לסקוב: ההפגזה?

ש. ארדינסט: ההפגזה.

ידין: ללא הפסקה.

ש. ארדינסט: ללא הפסקה, כאשר פעם אולי יותר חזקה ופעם יותר חלשה, אבל כל הזמן קיבלנו אש.

ידין: אנחנו קיבלנו עדויות, לאו דוקא על הגיזרה שלך, שהצליחה למעשה התחילה אחרי הפגזה ארטילריה קצרה מאד.

ש. ארדינסט: אני ידעתי על צליחה. אצלי לא הייתה. אני שמעתי רק מאחרים. אצלי צלחו, מול המזח, רק באור אחרון.

היו"ר אגרנט: באיזה שעה בערך?

ש. ארדינסט: בערך 5.30. רק אז הייתה הצליחה, ממש צליחה לכיוון המעוז. כמובן, היו כבר חוליות שהגיעו קצת יותר צפונה ממני. אבל ממש מולי, כוחות, עברו בערך-5.30.

ידין: את אלה שעברו צפונה ממך לא ראיח?

ש. ארדינסט: צולחים ממש - לא. שמעתי מהמוצב השכן, מוצב "הכפר" שצולחים ועוברים

ידין: מתי שמעת? האם אחה זוכר?

ועלת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ז - אחה"צ

העד: סגן שלמה ארדינסט

ש. ארדינסט: קשה לזכור, אבל אני חושב אולי שעה אחרי שנת התחיל.

ידין: בסביבות 3.00.

ש. ארדינסט: בערך בסביבות 3.00, אני חושב, אבל ממש להעיד על כך אינני יכול.

לא על לוח זמנים ועל דברים מסוג זה. אנחנו היינו ממש תחת אש עד

שעה 4.00, כי הם לא צלחו באזור שלנו. קצת אחרי 4.00 הגיע אלינו סנק ופינה את

אוחה הצפית והביא אותה לתוך המעוז.

ידין: את זאת שלא הצלחתם לקפל?

ש. ארדינסט: כן, את זאת שלא הצלחנו לקפל.

היו"ר אגרנט: מה קרה עם הזחל"ס?

ש. ארדינסט: החחילה האש, תפסה אותם האש, והם עלו למיתלה. הם היו באמצע הדרך

כבר והתקפלו אחורה.

ידין: אחת ידעת שהמג"ד הגיע ל"מפצח" אחרי שהחחילה המלחמה?

ש. ארדינסט: אם הגיע לחוך המעוז - אינני יודע. אני יודע שהצליחו עוד להגיע

בלילה הראשון והוציאו משם פצועים.

ידין: "נוצה" זה קרוב לזה?

ש. ארדינסט: "נוצה" זה תעוז, זה נמצא 8 ק"מ מקו התעלה.

ידין: יש לנו כאן... (המג"ד) הוא כאן אומר שאחרי שהחחילה האש עשיהי

כל מיני פעולות עם הסנקים, אח"כ ירדתי ל"נוצה", לקחתי את הסנק

שלי וירדתי ל"מפצח". הסצב היה כזה: כל הסנקים היו בתנועה לקראת היעדים....."

ש. ארדינסט: אני יודע שהוא היה באזור "המפצח", במעוז עצמו - אינני יודע, אני

הערד: סגן שלמה ארדינסט

חושב שלא.

היה הסנק שנכנס אלינו, זה היה הסנק שחילץ את אותם האנשים.

ידין: הוא נשאר אצלכם?

ש. ארדינסט: לא. הוא יצא החוצה, היו לו משימות. הוא אמר שהיו לו משימות

ואין הוא יכול להשאר ויצא החוצה.

היח"ר אגרנט: זה היה לאחר שהוא פינה את האנשים?

ש. ארדינסט: כן. כי אני סן הרגע הראשון לחצתי על הגדוד שאני מוכרח סנקים,

כי מי שיכול לחלץ אנשים חתת אש זה רק סנק, שיש לו שריון.

והסנק הזה הגיע וחילץ את האנשים ולאחר מכן יצא החוצה.

ידין: ולא היו שום סנקים אז?

ש. ארדינסט: לא.

ידין: זה לא היה בחקן שנמזח צריכים להיות סנקים?

ש. ארדינסט: בתרגולת היה כרור שבפריצת קרבות, כלומר, ב-שובך יוניס",

3 סנקים צריכים להגיע למזח, מחלקת סנקים.

ידין: ולהשאר?

ש. ארדינסט: כן, להשאר.

ידין: ולא היו כאלה.

ש. ארדינסט: לא. ואז, אני מניח שזה היה בסביבות השעה 5.00 נכנסו למעוז

4 סנקים על מנת לפנות פצועים שלהם, בכל צוות של סנק היו כמה

פצועים. הם נפגעו מכלים ומבזוקות.

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ז - אחה"צ

הער: סגן שלמה ארדינסט

ידין: אז הם נכנסו למעוז?

ש. ארדינסט: כי היה לנו רופא. על קו המים היה לנו רופא.

ידין: לא על מנת לפנות?

ש. ארדינסט: לא, לפנות, אלא על מנת לספל בפצועים.

ידין: אף אחש מארכעת הסנקים האלה לא בא על מנת לבצע מה שאמרת שצריך היה להיות על פי "שוכן יונים", שצריכים להיות 3 סנקים במעוז?

ש. ארדינסט: לא, אלה לא היו הסנקים. היו שלושה סנקים קבועים, עם קצין קבוע, כלומר, צוות קבוע, שהיה מתרגל אתי תמיד, לא הוא הגיע אלי. אותו קצין הגיע אלי על מנת לפנות את החצפית ויצא ההוצה, הוא הגיע עם סנק אחד ויצא החוץ. אלי הגיעה מחלקה אחרת לגמרי.

ידין: והם נשארו?

ש. ארדינסט: והם נשארו. להם היו פצועים מפגיעות על קו המים, מטילים, מבזוקות, מכל חוליות הקומנדו שהיו שם. הם באו על מנת לקבל טיפול לנפגעים.

היה שם סמ"פ פצוע. והרופא שהיה אצלנו התחיל לספל בהם. הסנקים הגיעו די עשנים. עד כמה שאני זוכר בכל סנקהיחה איזו פגיעה. הם הפצועים הכנסנו מיד לרופא. והסנקים האלה באותו רגע לא היו הכי כשירים. שלושה סנקים עד כמה שאני יודע לא היו כשירים למבצעים באופן מלא והעמדתי אותם במעוז ~~לפני~~ כהתאם לתרגולות הרגילות, לפי מה שצריך. רק סנק אחד מהם היה כשיר ממש לפעולה.

ידין: אם העמדת אותם, פרושו של דבר שהיו הם כשירים לפתוח ליריה?

ש. ארדינסט: כן, אבל רק ידנית, אבל לירות הם יכולו.

ידין: לנוע היה קשה.

הערד: כגן שלמה ארדינסט

ש. ארדינסט: כן. הם נפגעו במערכות ולא יכולנו אח"כ ככלל להניע אותם.

ידין: אני בנקודה זו רוצה להבהיר, זאת נקודה טעניינת, אם אתה בכלל יודע, יכול להיות שאינך יודע. יכול מאד להיות, תאורטית, שמג"ד

52 ידע שבהחאס לתקן צריכים לבוא אליך, בהחאס ל"שוכך יוניס", 3 סנקים. אבל מאיזה סיבות, באותה מהומה שהיתה אז, אותם שלושה סנקים שהיו צריכים לבוא אליך לא היו באותו מקום, אלא היו במקום אחר. ארבעת הסנקים האלה שבסופו של דבר הגיעו אליך - יכול מאד להיות שהם נשלחו כדי לחדור אליכם וכדרך נפגעו ואז באו אליכם, או לא?

ש. ארדינסט: בהחלט יכול להיות.

ידין: מה פתאם כל ארבעת הסנקים האלה באו אליכם?

ש. ארדינסט: כל הסנקים האלה זה מחלקה אחת והרופא הראשון בכל האזור באותו זמן היה אצלנו. ב"כפר" לא היה רופא.

ידין: אבל לא היית אומר כבטחון שאלה לא היו סנקים שנשלחו ע"י המג"ד לפרוץ אליכם.

ש. ארדינסט: אני לא יודע. ועד כמה שזה חשוב לי, והייתי הרבה מאד עם אותו קצין שריון, אבל אינני יודע, אם במיוחד הגיעו אלי או לא.

ידין: אני שואל את זה קצת באופן אישי. אני זוכר שכרמטכלים לשעבר ביקרנו במעוז המזח. וכל אחד הראה לנו והסביר לנו. ואז אלוף הפיקוד היה האלוף שרון. והסבירו לנו, גם הוא הסביר לנו, שחלק מן החכניה של המוצב הזה, שהיה מוצב גדול, אחד מהמוצבים היפים, הוא שלושה סנקים, זה חלק מתכנית ההגנה שם. לכן אני שואל על כך. אני מניח שגם המג"ד וגם מפקד החטיבה ידעו ששלושה סנקים זה המינימום הדרוש, אולי. למה הם לא הגיעו קודם לכן זאת שאלה. לכן אני שואל אם יכול להיות שאלה הם סנקים שנשלחו אליך ואולי נפגעו בדרך.

הערד: סגן שלכה ארדינסט

אולי, אינני יודע. אני רק יודע שהם עבדו בדרך, אבל
אינני יודע אם הם נשלחו אלינו.

ש. ארדינסט:

שאלת אוחם בטלפון "איפה הסנקים שלי"?

נבנצל:

אני כל הזמן ביקשתי סנקים.

ש. ארדינסט:

מה ענו לך?

נבנצל:

ענו לי שעובדים כולם על קו המים, כולם בפעולה. נוסף
לכך שאלו אותי אם יש מולי צליחה כרבע, אם יש פשיטה
על המעוז. עניתי להם שלא. והיחה להם עבודה יותר דחופה לעשות. ואותם ארבעה
הסנקים ~~הוא~~ ~~לפני~~ ~~ההגנה~~ הביעו עוד לפני שהחילה הפלישה שלהם לתוך המעוז, הצליחה
מולי.

ש. ארדינסט:

ואת שלושה או ארבעה הסנקים אתה הצבת בעמדות המוכנות
מראש?

ידין:

כן, כאשר מהם הם נייתים ואחרי עדיין תקיין.

ש. ארדינסט:

אג

כה אחד נפל בשבי. כה אחד הצליח להגיע לכחותינו.

א' ו-ב' זה סדוללות.

יו"ר אגרנט:

ידין:

מפקד הגדוד אומר - זה לא לפי שעות - הוא אומר שהוא שלח

פלוגת סיור ל"מפצח ב'", אחר כך הוא אומר: פלוגה א' הכני

שני סנקים למזח לאזור ביח"ר לגבס. שם היו הרמפות. היה להם מארב טילים.

נפגעו שני טילים. 2 סנקים נכנסו למזח, עוד שני סנקים נפגעו כבזקוח. ה-מ"פ

הכניס אח כולם למזח, ע"י כף ארבעה צווחים הלכו בשבי.

אלפ 4 הסנקים שאני אומר.

ש.ארדינסט:

ידין:

זהו, אז לפי העדות שלו הכניסו שני סנקים למזח, ועוד שני

סנקים הגיעו ונכנסו. כך הוא אומר.

אני זוכר שהגיעו יחד ארבעה סנקים.

ש.ארדינסט:

ידין:

לפי דברי המג"ד - אולי לא ידעת - כאילו הוא הכניס אותם

במכוון.

בהחלט יכל להיות.

ש.ארדינסט:

אני לא יכל לשמוע ברגע שהוא שולח אותם. יכל להיות.

אתה פשוט לא ידעת מזה.

יו"ר אגרנט:

11.2.74 - נפדה החקירה -

ישובה מ"ז - אהה"צ
העד' סגן ש.ארדינסט

אג

כשהוא אומר מפקד הפלוגה, הכוונה אליך?

ידין:

לא. הכוונה ל-מ"פ שלו. אפם ה-מ"פ שלח אותם אלי.

ש.ארדינסט:

ה-מ"פ הכניס את הצוותים למזח - הכוונה ל-מ"פ שלו?

ידין:

אני חושב. ה-2 האלה שנפצעו, הוא שלח אותם אלי. אני יודע שה-מ"פ שלח אותם אלי.

ש.ארדינסט:

ה-מ"פ של פלוגה א' של הסנקים היה אתכם?

ידין:

הוא לא הגיע למזח, אבל הסנק שלו אאאאא הגיע כי היה שם ציוד שלו. אני ראיח.

ש.ארדינסט:

הוא נהרג?

ידין:

לא. אני ראיח אותו השבוע. הוא ישנו.

ש.ארדינסט:

אני יודע שהם אמרו שהם"פ אמר להם להכנס למזח על מנת

לשלוח את הפצועים. הסמ"פ היה פצוע.

יכל להיות שאתה לא ידעת.

ידין:

דמךך להאר כר קרר בו ורו יוכ.

יו"ר אגרנט:

כשהגיעו צוותי הסנקים, הורדנו את הפצועים לרופא.

ש.ארדינסט:

כמובן, היה סיפסוף ארטילריה, ז"א לא אש הזקה אבל

היתה אש ארטילריה. לאחר מכן גיליחי סירות בעלה. אני כפרוך, כפער סירות.

אג

וגובה ראשונה וזינו להחיל לירות לעבר הכירות.

מחשבה או פעולה?

ידין:

פעולה. אני היתי הראשון שראה אותם. התחלתי לירות לחוך

ש.ארדינסט:

הסירות במים. התחלתי עם המג והעזי שהיה לידי אחר כך ג"כ.

קדם עם המיקלע ואחר כך עם העזי. אחר כך פלה עוד חיל וסמל, הם שמעו וכתוצאה מהירי שלי הם התרוממו וראו גם את הסירות והתחילו לירות אל תוך הכח שהיה במים ואז היתי פנוי להפסיק לירות ובקשר להביא את כל האנשים שהיו בכונקר. כתוצאה מכוננות ספיגה, אלה הם הוראות שהם נמצאים בתוך הכונקרים.

היו פגיעות בסירות?

ידין:

כן.

ש.ארדינסט:

אחה זוכר, כמה?

ידין:

אני לא יכל לזכור, אבל אני זוכר שראינו אותן נפגעות,

ש.ארדינסט:

האוויר מתרוקן מהם, חילים שוקעים במים. אבל, חלק הגיע

לצד שלנו ואז הם כשטח מת לגבינו, משום שיש שם רמפות, ז"א הסוללה הגדולה שלנו.

זה גורם לכן, שמי שנמצא למטה, הוא כשטח מת. ואז, למשך זמן מה התחילה מלחמת

רימונים, כי אש שלנו לא היחה יעילה, הם היו למטה, אבל שמענו ואיפה שמענו את

הקולות התחלנו לשלשל לאותו כוון רימונים, לכוון המשוער.

זה חלק מתירבולח?

ידין:

לא. פשוט מקריאת קרב, ברגע שאני לא יכל לירות ואני יכל

ש.ארדינסט:

להשחמש ברימונים, אז משתמשים ברימונים. אחר כך, הגענו

שפאפא אחם לעימות בכלי הנשק כאשר הם החליטו לכוא גם מהאגפים שלנו, ככוון שני השערים של המכונן ואז התנהל עוד פעם קרב יריות מסוהים קצרים מאד של מסרים. קרב מנשק קל בטווח של מסרים. אנחנו היינו בתוך החלום. הם ניסו סכוון שער צפון ומכוון השער הדרומי, נסו לעלות סכוון הסללה, אבל לא היה חיל אא מצרי אחד שהצליח להגיע למעוז.

ברחו או נהרגו?

לסקוב:

נהרגו, ברחו, נסו עוד פעם, אבל לא היה חיל שהצליח

ש. ארדינסט:

להכנס למעוז. נכנסנו לחשכה, עם אור אחרון הם התחילו

לעבור, נכנסנו לחשכה ונלחמנו כחשך, היה קצת אור גם מכיון שהם הכעירו את כמה חביות הדלק שהיו בחוץ, הם השתמשו בלהביורים, הם הציתו אותן, עד כמה שאני זוכר גם היה אור ירח וראינו אותם, כך שיכלנו להדוף את כלם. עד שהם נשכרו בהקפה והם התבצרו במרחק מאתנו, סגרו עלינו, אבל להכנס ממש בכח למעוז הם באותו לילה לא ניסו. אולי, חוליות, זזו, ואז צלפנו בהם.

עם הדיפת התקפה ראשונה, יש לנו פצוע קשה והרוג, ואותו

פצוע קשה מה לאחר מכן, באותו לילה. ההרוגים הם שני חילים, אחד שנפגע לדעתנו מרסיס של פגז, והשני נהרג כחוצאה מאיבוד דם הוא נפצע מריסון שפאפא שנזרק לחוך העמדה ונפצעו שלשה, ביניהם מפקד המעוז דוד תורג'מן. מפקד המעוז נפצע. איתו בחור. נהרג לאחר מכן מאיבוד דם. הרופא, עד כמה שאני זוכר הרגל מלזור הכרך כבר לא היחה מחוברת והוא קטע את הרגל. אני חושב שהוא היה עוד בחיים 4-5 שעות ואחר כך מה מאיבוד דם.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ז - אחה"צ
העד: סגן ש. ארדינסט

אק

מה שמו?

נכנצל:

תובל יצחק

ש. ארדינסט:

מה שם הרופא שלכם?

ידין:

ד"ר נחום ורביץ.

ש. ארדינסט:

הוא היה בסדר?

ידין:

מכחינה רפואית וגם איך שהוא החזיק את התאג"ד, היתה לו

ש. ארדינסט:

שם הרבה עבודה חוץ מרופא. שם החברה היו ממש. הם לא יכלו

להלחם, לא מקבלים את הידיעות הנכונות, כל רגע ידעו שהאויב בחוץ המעוז, אע"פ

שבמשך שבעה ימים לא היה חיל מצוי שחדר למעוז.

איפה הוא היה?

ידין:

בחורף אבונקר החעלה. הרופא במשך כל שבעה הימים הוא לא

ש. ארדינסט:

יצא מהכונקר. הוא היה בכונקר איפה שהיו הפצועים.

והיה פצוע שלישי.

נכנצל:

נפצעו תובל תורג'מן ועוד שני חילים נפצעו קל מרסיסים.

ארדינסט:

אם אינני טועה חזרו אחרי כמה שעות להלחם, נרגעו הכאבים

וחזרו להלחם.

באותו זמן, היו לכם כבר חלק מהצוותים של הסנקים, או

ידין:

כלם היו פצועים?

הצוותים של הסנקים הגיעו בהמשך, אז הסנקים כסנקים השתחרפו.

ש. ארדינסט:

אלה שהיו ביניהם לב המקצועים, וסנך אחד עוד היה כשיר לנסיעה ועם התותח הוא עוד עבד, ועבדו. ואז במשך הלילה, אני יודע מהודעה שהמצרים מעבירים כחות. אני יודע שהכביש הסגור.

נבנצל: כל הזמן אני בהורי הישיבה גם היו שם? הם היו חילים?

ש. ארדינסט: הם בשרות הצבאי. זה בסגרת הנח"ל הם עשו סירונות,

אותם בחורי ישיבה המסלול שלהם הוא כזה בערך כזה: הם עושים

סירונות ובמקום ללכת לקבוץ הם הולכים לישיבה. יש כמה ישיבות יש ישיבת הכתל בירושלים שזה ישיבת הסדר. אותם בחורים היו משעלכים, אני חושב. הענין הוא כזה, במקום ללכת לקבוץ הם הולכים לישיבה. לאחר מכן הם עוברים לשריון והופכים להיות צוותי נחל בשריון. לחגים גייסו אותם לרדה לקרויס. כמובן, שני בחורי הישיבה נלחמים וגם השריונרים נלחמים כאנשי הי"ר רגילים בעמדות. היו לי 8 מהם. כשהיתי צריך כמובן גם אותם משגיה כשרות נלחם וגם מפעיל הגנרטור נלחם. חוץ מהרופא והחובש והפצועים לא היה אחד שלא היה בעמדות.

ידין: במשך הלילה ידעת מההודעות?

ש. ארדינסט: שיש מעבר כחות שלהם.

לסקוב: שמעתם או ראיתם?

ש. ארדינסט: צליחת כחות בגיזרה שלנו לא ראיתי. שמעתי רק מ"המפצח"

על הקמת גשר. אני מהמזח לא יכולתי לראות את הגשרים

ש. ארדינסט:
ידעתי שהכביש אלי חסום הן מהדיווח של הסניקים
שהגיעו אלי, וגם ראינו על הסוללה אותם כותות
קומנדו עם סזוקות שממקמים. ראינו שהם עובדים בכביש, הנחנו שהם מניחים
מוקשים. לאחר מכן זה החברר כנכון. ואת זה דיווחנו כמובן למפקדה שממקשים את
הדרך, והדרך אלינו חסומה. יש מארביס שם. כי ידענו שינסו לחלץ, לנסו לעזור.
אני יודע שטנק אחד שלנו עלה על אותם מוקשים, וגם שני כלי רכב שלהמצרים
יותר מאוחר עלו שם.

כמשך הלילה התחלנו להתארגן מחדש, לראות מה מצב
התחמשת, מצב האנשים, ואיפה עמדות אפשר לעבוד. לפי ההקפה שלהם עשינו
קריאה קרב חדשה.

ירין:
עם מי עמדת בקשר כל הזמן טלפונית?

ש. ארדינסט:
טלפונית עם המילה.

ירין:
עם המג"ד או עם המת"ס?

ש. ארדינסט:
עם המג"ד בקושי דיברתי. דיברתי אני חושב כבר

מהלילה הראשון עם סמח"ט 401. היה לי קשה לדעת.

כי לכל מג"ד יש אותם תרגילים, אז לא ידעתי אם זה של 52 או איזה גדודים ירדו.
אמר לי 10. ידעתי אני מדבר עם המג"ד, עם קצין אג"ם, של מי לא ידעתי.

ירין:
מי סמח"ט 401?

ש. ארדינסט:
אני חושב ששמו אריה. אני באמת לא זוכר כרגע.

היו פעמים גם שדיברתי עם המג"ד. עמדתי על הרשת

המבצעת, יכולתי לדבר עם האנשים.

כבוקר כבר ראיתי תנועת כלי רכב. יש לנו בכל

אופן קו ראייה לצומת מהתעלה לביוון ראס-סודר. אז ראינו את הכוחות שעוברים

לתוך סיני. לא ראינו אותם כמעבר במים, אלא על הפנשה ראינו אותם נכנסים לסיני.

תותחיס, סנקיס, טיליס, הילר, דאינו הכל נכנס לתור סיני.
הם נכנסו מצפון לכב?
ידין:

ש. ארדינסט: כן. מצפון לנו. את הצליחה לא ראיתי.

לכקוב: את זה דיווחתם ל-52 או ל-401?

ש. ארדינסט: גם 52 וגם 401. כל עוד שהיה לנו את הטלפון

אז זה ישיר למיחלה. רגע, 52 הוא גדוד,

401 זה חטיבה. אז שניהם כבר ישבו שם. 401 החליפה כבר את חטיבה 14,
כי חטיבה 14 כמעט לא הייתה.

לכקוב: הקפיצו 52 ו-401?

ש. ארדינסט: מי שהיה במיחלה היה בידיעה.

ידין: איפה הוא הגדוד של דן שומרון? הוא כבר הגיע

לשם?

ש. ארדינסט: גדוד 46 של 401 אני יודע שכבר היה שם. כלילה

הראשון אני חושב הם כבר היו למטה.

ידין: לפנות ערב?

ש. ארדינסט: כן.

בבוקר הייתה הרעשה חזקה של ארטילריה.

גם דופקים אותנו מהצר השני סנקיס או עם אש נ"ט אחרת. ככוכן אנו רואים

אנשים מכביב לנו, בעיקר מצפון שנכנסים לסיני. כוחות הארמיה השלישית,

ומדרום לנו אנהנו גם כן רואים קבוצות שלהם על אוה לשון יבשה. אנו כנצפים

מבעד לחוליות שמנסות לחדור למעוז, את החדירה. ואם אני לא טועה באותו יום

נפגע לנו הסנק הכשיר. זה כמו שאמרתי, ירו עלינו עם סנקיס, ואז מ"מ הסנקיס

שהיה אצלנו לקח את הסנק ולפי ההרגולה הרגילה שלהם - לפלות על הרמפות,

לדפוק סנק, לרדת, לנסות עוד פעם. אבל היו שם כוחות הי"ר שלהם והם הקפו אותנו

עם ר.פי.ג'י. מאותה פגיעה נהרגו שלושה ואומ"מ סנקיס הצליחה להגיע אלינו

עם כוויות. אבל אז אצט נפגע אמתו סנק כשיר, שלושה אנשי צוות נהרגו והקבין

ועדת החקירה - 11.2.74

נשיכה פז - אהה"צ

העד: סגן ש. ארדינסט

או.

- 73 -

נפגע בכוריות. במשך כל היום ארטילריה, הפסקות, אני מנסה לטפוח ארטילריה לנו על כותות שלהם. כאשר אני לא יכול לעשות את זה כל הזמן בגלל שאין ארטילריה שלנו. הכוללה שהיתה צריכה לסייע לי, נכבשה.

מנברוניס?

לסקוב:

כן. עד שהגיעו כוחות נייצופק, כדיוק מה אני לא יודע, לא אני ניהלתי את הקרב,

ש. ארדינסט:

עד שהגיעה סוללה חדשה, וגם כשהגיעה לא תמיד יכלה לתת לי סיוע. היחה נותנת לי רק מפעם לפעם בקנה אחד. היו להם מבלות רציניות, והייתי קצת הטפוח שלהם. אז גם זה היה מאוד לא מרויך. היחה סטיה גדולה מפגז לפגז אפילו על אותה מטרה.

משך כל היום היחה הפגשה ארטילרית. אנו רואים כוחות שלהם נכנסים לפוך סיני. ולפנות ערב שוב הרעשה חזקה ועוד נסיון חדירה כמו ביום הראשון לתוך המעוז. הצלחנו להדוף גם אותה ההתקפה. לא היה אף חייל מצרי שהצליח לחטור לתוך המעוז. לנו נוספו עוד שני פצועים או שלושה, לא קשה. זהו, ככה נניהלנו אתם קרב החשה במשך הלילה. כואים חוליות שלהם, יורים בהם, זורקים רימונים.

כמה היה לילה יום ראשון, לילה יום שני, ונכנסתם

לסקוב:

ליום שני?

כן.

ש. ארדינסט:

רקע, אהה עדיין מספר לנו על הלילה בין יום ראשון

ידין:

ליום שני?

כן.

ש. ארדינסט:

למה ציפיתם באותו יום?

נכנצל:

מה היו הציפיות שלנו? - אני בכל אופן הייתי

ש. ארדינסט:

בטוח שזו שאלה של שעות שצה"ל יצליח להכנס,

ועדת החקירה - 11.2.74
 ישיבה פז - אחה"צ
 העד: סגן ש. ארדינסט

שכוחות שלנו יתחברו ויגיעו חזרה לקו המים. כי פשוט היו לי כל הזמן הבטחות כאלה - אנחנו עוד כך וכך שעות אנחנו אצלכם. וזה גם מה שאנלקשיחי, והקשר עשה. היינו עובדים מעמדה לעמדה, ואומרים להיילים, החברה היו די שבורים. כבר יומיים עומדים,

לסקוב:

שבורים סמה?

ש. ארדינסט:

מזה שאנחנו מכוהרים.

לסקוב:

מה השפיע עליהם?

ש. ארדינסט:

מהמטב שאנחנו נמצאים בו. אנחנו ידענו שאנחנו בצה"ל חזק, גאה ומנצח. והנה אנחנו כבר יומיים מכוהרים, צה"ל לא מצליח להגיע חזרה לקו המים. אנחנו בקושי מקבלים סיוע ארטיילרי. טנקים לא מצליחים לחבור אלינו. זה פגע במורל של החיילים. לכן עברנו מעמדה לעמדה והרגענו אותם שכוחות צה"ל במתקפה והם בדרך אלינו והם תוך כך וכך שעות יהיו אצלנו, ואין מה להאוג. צריך רק להחזיק קצת מעמד. ואני לא זוכר מתי, אני חושב ביום השני או השלישי אמרו לנו שיתקשרו למפצח והם בדרך אלינו. כל הזמן הרגיעו אותנו. כאחד הימים, אין לי חשבון זמן, גם מג"ד 52 אמר לי - החזיקו מעמד, אני כבר בדרך אליכם.

לסקוב:

זה היה ביום השלישי?

ש. ארדינסט:

אני לא יודע, אין לי חשבון זמן. ביום שני או שלישי. אני זוכר שהוא דיבר, כי לקשר שהיה לידי אמרתי לו - אף פעם לא רציתי כל כך לראות את המג"ד כמו שאני רוצה לראות אותו בזה הרגע. לכן אני זוכר שהוא דיבר איתי. אני זוכר עוד פעם בלי חשבון זמן, שהאלוף דיבר אתנו, סנדלר ז"ל. הוא גם כן ביקש ממני לעבור. הוא אמר לי אנחנו לשניה לא שוכחים אתכם. מירב המאמצים שלנו להגיע למעוזים. והוא שאל על מצב החיילים ומצב המעוז. ביקש לעבור בעמדות, להרגיע את החיילים. להודיע שכל צה"ל נמצא כרגע במסרה להגיע אלינו. אני זוכר גם שדיברנו עם סגן מפקד האוגדה.

לסקוב:

זה היה ב-8 או ב-9 לחודש?

ש. ארדינסט:

עם סגן מפקד האוגדה אני חושב עוד בלילה הראשון.

ידין:

זה פינקו?

ש. ארדינסט:

כן. אז הוא דיבר טלפונית. זה הכל היה

בהתחלה. כי אני חושב שגם מב"ד 52 דיבר אתי

בטלפון. הם הבטיחו שהם מיד אצלנו. ועכשיו, פה אני חושב שאין לי מה

לרדת לפרשס, כי כל יום יורדח ארטילריה. מנסימפעם לפעם לפשוט לחוך המעוז.

ידין:

אני מבין. בשלב זה עמדה לך בעיה של פינאי

או לא פינאי? או שהיה שזה חסום?

ש. ארדינסט:

הודענו להם בדיוק מה מצבנו, ור"ר ורביץ

עוד עמד בקשר עם הרופא הגדודי. אני מדבר

על פינאי רק לפצועים. היה מצב קשה לכמה פצועים. הרופא קבע שהם הייבש להחפנות.

אח זה הוא ניהלעם הרופא הגדודי, הסביר לו בלשון מקצועית והכל, יחד עם זאת

אנחנו מסרנו למפקדה, אני בכל אופן מסרתי, שלדעתי, זה היה יום שני-שלישי,

שהם לא יצליחו להגיע דרך הכביש שמחבר אותנו.

ידין:

שכוחותינו?

ש. ארדינסט:

שכוחותינו לא יצליחו להתחבר. בכל אופן אם הם

ינסו בכוחות קטנים הם לא יצליחו. כי ראיתי

איזה עוצמה נכנסת. ואנך כל הזמן ישבנו בחוך הארמיה השלישית. כל הזמן מסרנו

מה אנחנו רואים. אז ידענו שהדרך ממוקשת, ידענו על כל הכוחות הגדולים שנכנסו.

ידענו שיש מארכי טילים ור.פי.ג'י, ראינו את הכלים שלהם עולים על מוקשים,

היָלְנו ברור שיש. ראינו סנק אחד של גדוד 46 של 401 נפגע. ידענו שכוחות קטנים

של כמה טנקים לא יצליחו לחדור אלינו. ואח זה מסרנו להם. כמובן מסרנו גם על

אש נ"מ שאנו רואים, על טילים ועל התחפס. על פינאי שלנו לא חשכנו. היינו

בטוחים שזה"ל יגיע, יהחבר ותופס חזרה את קו המים. זה היה ברור לפי כל הדיווחים

שקיבלנו מהעורף. מה שביקשנו זה רק פינאי לפצועים.

אני חושב שאין לי מה לרדת לפרטים. הפגזה ארטילרית, נסיונות של חוליות-חוליות, פעם מפה ופעם משם, להדור למעוז. כל לפנות בוקר ולפנות-ערב, עם אור ראשון ואור אחרון, נסיון להכנס למעוז. אבל במשך כל הימים לא היה אף חייל מצרי אחד שהצליח לחדור למעוז. עם כל ההפגזה הארטילרית, חבר'ה עמדו בחוץ בערנות מלאה, כאשר עוזרים לנו גם השריונרים. על הטנקים יש מקלעים. ישבו על המקלעים ועשו עבודה יפה, וגם כל אנשי המפקדה שהם לא לוחמים, לא היחה לנו ברירה, היו הרבה פצועים, והם נלחמו כמו כולם.

ידין: מתי התחילו השיחות ביניכם לבין הפקוד ביחס לכניסה?

היו"ר אגרנט: וכך אחם החזקתם מעמד שכעה ימים?

ש.ארדינסט: כן.

כאשר ביום הרביעי בערך, כבר לא היחה ברירה, אני החלטתי שפצועים קל, לא יכולים לתפעל כלים, אך בכל אופן יוצאים לעמדות, כי החבר'ה שהיו בעמדות, היו שלושה או שלושה וחצי ימים ללא שינה, ללא אוכל. אוכל היה, אך אי אפשר היה לאכול. הם נכנסו לקרב ישר מצום, לפחות הדתיים, ואז החבר'ה, אם אפשר לקרוא לכך - החבר'ה הכשירים, ממש שכבו מתחת לרגליים של הפצועים שעמדו בעמדות, וברגע שלא היה שום דבר, הם הורידו את הראש וניסו לנמנם, והחבר'ה הפצועים צפו. ראו משאו, ושר הכריאים תפעלו את החיילים. כי אותם חבר'ה כריאים ממש התמוטטו. נתנו להם אפילו כדורי מרץ, אחרי היום השלישי. כאשר ההשפעה שלהם פגה, היינו מוכרחים לתת להם לישון.

ידין: הם היו אצל הרופא?

העד - ש.ארדינסט

כן, היו לו בריק.

כדורי מרץ?

ש.ארדינסט:

היו ר אגרנט:

ש.ארדינסט:

כן, כדורי מרץ. זה עזר מאד לחיילים בסביבות 12 שעות,

זה ממש התייה אותם מחדש, אך זה פג. ואז הוצאנו את

הפצועים, בחור אפשרות אחרונה, הם היו בעמדות. אחד בריא ואחד פצוע בעמדה.

בעמדה שוכב אחד בריא, תופס קצת תנומה, קם ומחליף. לאט-לאט התחילו להיות

הפוגות יותר גדולות, ויכולנו לתח להם לישון יותר. אז היה לנו כבר ראש לכך,

אם עשינו אפילו אוכל חם, הורדנו את המשגיה כשרות למטבח, על-כדי שיכין

צ'יפס, גם כן על מנת להרים את המוראל. ניסינו כל דבר שאפשר היה לעשות, כדי

לשפר את התנאים. קפה תם עבר בעמדות בלילה וביום. פה ושם יש דברים אולי קצת

חריגים. כל-פרכב וסנקים אמפיביים ניסו לעלות עלינו מהצד השני. שני הסנקים

אעפ"י שהיו נייחים וישבו בלי מפקד, באחד היה נהג וקשר, הם הצליחו "לדפוק "

אחאוחם שי כלי-בכב אמפיביים עוד לפני שבכלל נכנסו לפעולה.

פה-ושם יש מעשי גבורה. אעפ"י שבחחילה קצת חשיתי,

הם עבדו כולם א"ב. אין מה להגיד, עם כל התנאים הקשים שהיו להם, הם עבדו

יופי. הרבה פעמים כאשר הגעתי לעמדה, כי שמעתי שיש משהו, ורציתי להגיד להם, -

ראיתי שהם קוראים נכון את הקרב, הם מבצעים נפה, ואפילו היה לי חוסר במפקדים,

אז מינתי חיילים כמפקדים, והם עשו עבודה יפה. לא היו טענות. קצה הוסר בסחון

של החיילים בהפעלת כלי-נשק לא אישיים, כלומר בהפעלת בזוקה או רדנ"ט. זה בגלל

המסגרת הצבאית, שהם לא עברו עד אז, הם לא ירו באותם כלים ולא היה להם בסחון ככך,

ולק רק שני בחורים שעברו את גדוד 50 של הצנחנים (חלק הולכים לשריון וחלק לצנחנים),

הם תפעלו, או שבכל פעם שהיה מגיע איזה כלי כבד, אני הייתי רץ לאותה עמדה בזוקה.

"דפקתם" איזה כלים כבזוקות?

ידין:

העד - ש.ארדינסט

בזוהרה לא. אני אומר, הם לא הגיעו עד הסוף הזה.
שני כלי-רכב ניסו, והורדנו איתם עם צדוד יד, עם פגז

ש.ארדינסט:

ראשון.

האמפייביים האלה?

ידין:

כן, זה היה פי.סי.76. אפילו שזה היה בשיטה ידנית,

ש.ארדינסט:

החבר'ה עבדו יפה. פגז ראשון - מדרו טווח, כוון, ודפקו

אח שני הטנקים, עוד לפני שהם ירו את הפגז הראשון, אני חושב. אחר-כך היו עוד כמה פעמים שטנקים ניסו להתקרב אלינו. פעם אחת עלה סנק על המוקשים, אז כולם הפנו עורף, כולם ברחו, עוד פעם ניסו כמה שיירות להכנס אלינו, אז עלתה משאית תחמושת על מוקשים, ועוד פעם הם ברחו. עוד פעם, אני לא יודע למה. זה ספור אצלנו: עמדו חבר'ה דחיים וצעקו: אלה כרכב ואלה כסוסים. האמין לי שלא היה שם שום דבר, לא סנק דפק אותם ולא משהו אחר. התקדמו, פתאום 400 מטר לפני המעוז, הם מסלובים וכורחים. ירינו לעברם עם רופ"ט, עם 62-7, זה אפילו לא הוריד להם את הצבע. אבל לטווח שנוכל להוריד אותם עם בזוקות הם לא הגיעו. פשוט הגישה - אני בסוף שאתה יודע - בדרך היבשה, אפא קשה מאד אלינו. יש כביש צר ברוחב של 5 מטר, קשה מאד להגיע דרכו. קל מאד לחסום אותו, אך יחד עם זאת קשה מאד להגיע.

נשאלה שאלה ביחס לכניסה.

סיו"ר אגרנט:

כן. עד כמה שזכור לי, זה התחיל אני חושב ביום המישי.

ש.ארדינסט:

עד היום זה לא הכי ברור לי. ניסיתי להשוות עם חבר'ה בבית-ההתלמה בזכרון, כאשר היינו יחד לאחר שחזרנו מן השבי. לא הכי הצלחנו. האמת היא שהיו לנו וכוחים די גדולים. עד כמה שאני זוכר ביום המישי לראשונה אמרו לי שהם רוצים להעביר לי הודעה חשובה ב"אסימון".

הקד - ש.ארדינסט

מי אמר לך?

היו"ר אגרנט:

אני חושב שזה היה מהאוגדה. שהם רוצים להעביר לי הודעה

ש.ארדינסט:

חשובה ב"אסימון". "אסימון" זה מכשיר קשר שפשוט מערבל

את הקולות, ורק אותו מכשיר שעומד על אותו סדור מקבל את המילים הנכונות.

זה מין נל"ן כזה?

הדין:

מין נל"ן.

ש.ארדינסט:

מי ששומע מבהוץ, שומע פשוט ערבול כילים. הייתי כמתח

בלתי רגיל, הייתי משוכנע שמחכננים משהו. אני בכל אופן הייתי משוכנע שמחכננים

משהו ורוצים למסור לי דרך אותו "אסימון", לבסור איתי פרטים, לשם חלוץ, לשם חבירה

איתנו, ואז שאלו עוד פעם דו"ח מצב, איך אני עומד, כמה אני יכול להתזיק, שאלו

אותי אם אני יכול להתזיק עוד 12 שעות או משהו כזה. אמרתי להם כן. אם אתם

אומרים שתוך 12 שעות תצליחו להגיע, נחזיק לעמד. כמו שאמרתי, היו כבר הפוגות

יותר גדולות. היה נראה שכאילו מצננו יותר טוב, הייתי משוכנע שנחזיק 12 שעות.

הוא שאל אותי אם אני בטוח, אמרתי לו: לא. אלה היו בערך פרטי השיחה. אמרתי

לו שיכולה להיות עוד התקפה שתתחיל בעוד 10 דקות. אין לי אנשים, עומדים אנשי

מפקדה ולוחמים, אין לי הרבה תחמושת. כרגע אני חושב שכן. אז הוא אמר לי משהו

כזה, שאם לא, אם אני לא יכול לעמוד, אז אני רשאי להכנס. אני זוכר שהתגובה הראשונה

היתה, לא בא בחשבון. אנו נחזיק מעמד אפילו 24 שעות ולא 12 שעות. ואז הוא אמר

לי - הלא כבר הבטיתו לי הרבה פעמים: תוך 12 שעות, תוך 6 שעות, תוך 3 שעות

אנחנו אצלכם, אבל הפעם הוא אמר לי: תראה, אני לא מבטיח לך, אנחנו לא יכולים

לעזור לכם יותר ממה שנתנו לכם עד עכשיו, ואני גם לא יכול להבטיח לך שתוך

12 שעות נחבור איתכם. אנחנו פחד מקוויים, אנחנו עושים מאמצים, אך להבטיח אני

לא יכול. תגובה ראשונה היתה: לא בא בחשבון. מזה ידעו 3-4 איש לא יותר (מאותה

שיחה). ההיילים לא ידעו. גם לא העברתי אותה הלאה. אמרתי, אני לא רוצה להוריד

.85.00.
ת.כ.ועדת התקירה-11:2.74
ישיבה פ"ז - אה"צ

הלך ש. ארדינסט

לכולם את מצב-הרוח. אני עובר כעמדות ומשקר את החיילים. הייתי סתם מעביר להם כל הזמן ידיעות : כוהותינו כבר פה, כוהותינו כבר פה. הייתי סתם משכנע את עצמי, ואחרי-זה הולך לשכנע אותם.

ידיעות מרץ?

ידין:

כפ. אמרתי שאני לא אלך להגיד להם שהמפקדה יעצה

ש. ארדינסט:

לנו להכנע, כי זה ישבור את כל החברה. לא ספרתי להם וכאשר ירדתי לחאג"ד, וסיפרתי לפצועים שהפעם יש לי הבטחה שתוך 12 שעות צה"ל אצלנו, כאשר יצאתי החוצה הרופא חופס אותי ואומר לי: שלמה, את האמת אני יודע, סמל המעוז סיפר לו, ואני חושב שאנו צריכים לדבר על זה. כפ

(המשך רשמה ר.כ.א.)

4942

לפני כן רשמה ה.כ. ר.ג.א.

ועדה החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ז (אהה"צ)

הער: סגן פ. ארדינסט

אני אומר - אף על פי שלא העברתי לאחרים את

ארדינסט:

תוכן השיחה, זה מאד העסיק אותי, זה שהמפקדה

כבר ידעת לנו להכנע, מעלה את הרעיון הזה ו"א שהמצב גרוע מאד. ואת זה הם לא סיפרו לנו עד אז. טוב, הרופא אכר לי שכדאי לדבר על זה. ועברו אותם 12 שעות ולא התחברו אתנו.

לא נתת לנו השוכה באותו הרגע?

י. ידין:

לא למפקדה אמרתי - אנחנו נחזיק מעמד את ה-12 שעות.

ארדינסט:

הם אמרו לנו - חשדלנו להחזיק מעמד עוד 12 שעות

אנחנו נגיע אליכם. אז כבר ידענו שאנחנו המוצב האחרון בכל הקו. בכל אופן בכל הגיזרה, כי כבר לא שמענו אף מעוז אחר בכל הקשר. ולעת ערב החלטתי, לכנס את המפקדים שהיו בריאים, היו כהוץ וראו בדיוק מה הולך. ואת הרופא, ובקשתי מכל אחד להעלות את הידוע לו על מצב המעוז? : על מצב תחמושת, את זה ידעתי אבל בעיקר רציח מהדוקטור שיתן לי בדיוק על מצב הפצועים, כי הרגשתי שזו החלטה יותר מדי קשה שאני אחליט לבד : אם ללכת לשבי או שנחזיק מעמד? לאחר מכן דברנו עוד-פעם עם המפקדה, ואמרנו להם - שנשדלנו להחזיק עוד 12 שעות מעמד.

זה היה בסביבות הצהריים שהם התקשרו?

ח. לסקוב:

זה היה כבר ביום שישי, ~~במצב~~ בסביבות אהה"צ.

ארדינסט:

זה היה ב-12 לחודש כבר?

ח. לסקוב:

כן.

ארדינסט:

מה היתה השיחה השניה הזאת, מה היתה ההוראה ביחס לכניעה

לנדוי:

שמסאירים את זה לשיקול דעתכם, או שאמרו לכם: עכשיו

תחזיקו מעמד!

אני לא יכול לרדת לפרטי פרטים, אבל אני אנסה לשחזר

ארדינסט:

את אותה השיחה. הם בקשו עוד-פעם - אם אנחנו יכולים

להחזיק עוד מעמד? אמרנו להם. - שאנחנו עושים את כל המאמצים ונשדלנו להחזיק.

עוד 12 שעות מעמד. הסברנו להם בדיוק מה המצב, והם שאלו אותנו על כניעה.

4943

ר.ב.א.

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ז (אחה"צ)

העד: סגן מ. ארדינסט

ארדינסט:

אמרנו להם - אם על כניעה, אנחנו נכנע אך ורק אם יהיה הצלב האדום.
 כי המטרה שלנו להציל את חי הפצועים, הם כבר אמרו לנו במפורש - שהם לא
 מצליחים להגיע אלינו. הם לא מבטיחים לנו שום דבר. אנחנו אי בתוך ים של אותו
 ארמיה השלישית. היה בכור לנו שצה"ל לא יכול להגיע אלינו, אבל אמרנו - אנחנו
 לא ניפול בשבי, ננסה להחזיק מעמד מי יודע עד מתי, אם לא יהיה נציג הצלב האדום.
 ובקשנו מסנו - אנחנו לא רוצים את ההבטחה שלו, של אותו קצין אג"ס, סמח"ס, אני
 לא זוכר עם מי דברנו, אנחנו רוצים שזה יעלה עד הדרגים הגבוהים ושהם שיסדרו
 לנו. אם לא, אנחנו לא נכנעים. כי המטרה שלנו להציל חי פצועים, דאם לא
 יהיה נציג הצלב האדום, אנחנו לא סומכים בכלל שהם יתנו איזה שהוא סיפול
 לפצועים, וגם עלינו פחדנו לפי כל הסיפורים שאותם חיילים מצרים יהרגו אותנו.
 ואם אנחנו הולכים להרג, אז להרג חוץ כדי קרב ולא עסאג ידיים למעלה. זה
 היה כיום שישי, ואז בשבת בבקר - הוא אמר לנו - תקבלו תשובה בעוד 3-4 שעות.
 תשובה קבלנו רק למחרת בבקר בסביבות השעה 9,20,9 זה אני כמעט משוכנע שזו
 השעה 9,20 9 בבקר בשבת. אמרו לנו - שסדרו עם הצלב האדום בדיוק מה הם פרטי
 הכניעה ואיך אנחנו צריכים לנהוג. כלומר, עם הצלב האדום מה הם סדרו. ואז זו
 היתה פקודה והם אמרו - אם נציג הצלב האדום לא מגיע בשעה 11, כפי שקבענו,
 אחה עולה למעלה ומנפנף דגל לבן, ואתה בעצמך מבצע את הכניעה עם הכוחות
 המצריים. הם אמרו לנו - אנחנו לא יכולים לחבור אתכם, אהם לבד מנסים
 לחבור. עברתי בין העמדות והודעתי לחיילים על מה שהחלטנו. הכנתי גם את עצמנו
 לנפילה בשבי. כלומר, שרפנו את כל המסמכים.

מה היתה ההחלטה?

היו"ראג"נסט:

אז כבר לא היתה החלטה, היה ברור שאנחנו נכנעים.
 אז שרפנו את כל המסמכים, השארנו אתנו רק את תעודת

ארדינסט:

האם היתה גם הצעה, שאתם תצאו מהמעוז ותנסו להציל

שבוי.

לנדוי:

ישיבה פ"ז (אחה"צ)

העד: סגן מ. ארדינסט

לנדוי:

אח עצמכם?

ארדינסט:

הם אמרו - אם הצלב האדום לא יופיע, כמו שאנחנו קבענו

אתו, אחת חייב לעלות עם דגל לבן ולנסות לבד...

הכונה הייתה לסגת, לפרוץ?

לנדוי:ארדינסט:

לא הייתה הצעה כזו. בימים האחרונים אני כבר לא הייתי

להצעה. שברתי לבד את הראש. אני הוצה להסביר לכם את

המצב בשתי מילים: אנחנו מוקפים משלושה עברים מים, יש רק כביש ברוחב של 5 מ' שנ

אוחנו עם היבשה. האפשרות היחידה שלנו לברוח הייתה רק דרך הים. חשבתי עם הפחים

שהיו לנו למקלחת המאולחרות לקחת ולקשור את זה לגזרי עץ ולעשות רפסודות.

היה נסיון להוציא אתכם דרך הים?

ח. לסקוב:

היה.

ארדינסט:

באיזה לילה זה היה?

לסקוב:

זה היה בלילה לפני שהם הודיעו לנו שזה אבוד כבר.

ארדינסט:

הלילה של ה-12-13?

לסקוב:

לא הלילה של ה-11 אני חושב? היה נסיון של השייטת להגיע

ארדינסט:

דרך הים אבל גילו אותה ממש על ידינו כ-2 ק"מ על ידינו.

אנחנו גם חשבנו על כל מיני דרכים. היום אני יודע שהיו כל מיני נסיונות הן

של חיל-האוויר והן של שריון לפרוץ והן של חיל-הים, כולם נכשלו, וזה היה ברור.

ידעתי שיש נסיון דרך הים, לא הייתי כל כך בטוח, הייתי אז צאצא מאד מכולבל,

הם אמרו לי כמה פעמים: זכור את פרשת "ווסרגייט", צאצא ניסן כמה פעמים להכניס

לי את "ווסרגייט", ז"א, דרך הים. בסוף עליתי על זה. היום יתברר לי, שהם רק רצו

שנהיה בידיעה שהם באים דרך הים. בסוף עלינו על זה. אמרו לי כמה פעמים

ישיבה פ"ז (אחה"צ)

הער: סגן מ. ארדינסט

ארדינסט:

"פרשת דוסרביט", "פרשת דוסרביט" בעתה צלצלה צלצלה עד שהפסנו את הוטר, התכנית שלהם הייתה, כלומר, שיביעו דרך הים, ורק כשהם מגיעים, עולים על לשון יבשה להודיע לכוחות שלנו - אל תפתחו עליהם באש.

אז הם באו?

היו"ר אגרנט:

לא הם הגיעו 2 ק"מ מאתנו ואני חושב שמהאי גדין גילו אותם. והם לא הצליחו להגיע אלינו.

ארדינסט:

אז אני חוזר שוב לאותו יום שבת לאחר שקבלנו את ההודעה

בדיוק מה צריך להיות.

אני רוצה עוד-פעם להבין: מה בדיוק אמרו לך באותו

היו"ר אגרנט:

יום שישי? - שהם סדרו עם הצלב האדום?

שהם סדרו עם הצלב האדום הודיעו לי ביום שבת בבקר.

ארדינסט:

אני כיום שישי בקשתי שינסו. הם דברו אחי על כניעה.

אני אמרתי - על כניעה לא בא בחשבון רק אם יהיה הצלב האדום אנחנו נכנע.

זאת אתה הודעת להם, מה הם הודיעו לך?

היו"ר אגרנט:

שהם ינסו את כל המאמצים לסדר לנו את הצלב האדום.

ארדינסט:

זה באותה שיחה ביום שישי. בשבת הם הודיעו לי - שהם

הצליחו לסדר וסיפרו לי את כל פרטי הכניעה, ושאת הצלב האדום לא יבוא אני צריך

לעשות את זה לבד. להעלות דגל לבן ולנסות עם הקצינים שלהם לסדר איזה שהיא

כניעה, כי הם לא רואים שום אפשרות להגיע אלינו.

מה קרה?

י. ידין:

הצלב האדום הגיע. בדיוק בשעה שנקבע בשעה 11 הוא הגיע.

ארדינסט:

עד אז ארגנו את עצמנו לכניעה. השמדנו את כל בלי-הנשק

את זה עשינו רק כאשר ראינו את הצלב האדום. א עד אז, שרפנו את כל המסמכים,

כאשר הגיע הצלב האדום, עברתי כפי שמסרו לי. הם הגיעו עם סירת גומי אלינו

ישיבה פ"ז (אחה"צ)

העד: סגן מ. ארדינסט:

ארדינסט:

הם היו בצד המצרי ובאו אלינו, הוא קרא לי עם רמקול באנגלית, עניתי לו. הוא קרא לי לעלות על הסוללה. עליתי על הסוללה ואז הוא הודיע לי - שהוא ועוד שני חיילים מצריים חוצים את התעלה עם סירת גומי, ואני צריך לעבור לצד שלהם, אל הקצינים שלהם, לסדר כניעה. הגיעו לצד שלנו, עברתי עם הד"ר לצד השני, אני רציני לקחת אותו, כי לא סמכתי במיוחד על האנגלית שלי ולא רציני שיעכדו עלי שאני לא אבין כל מיני פרטים בכניעה.

מישהו הלך אתך?

היו ר אגרנט:

כן בקשתי מנציג הצלב האדום, והוא אישר שגם הרופא יעבור.

ארדינסט:

הרופא ענד אה סמל של חיל הרפואה והכל על היד. עברנו

לצד השני, שם היו קצינים מצריים בנוסף לכתבי רדיו וטלוויזיה. שאלו אותי: אם אני מוכן להכנע? ירדנו אתם לפרטים. בקשתי לראשונה להעביר את הפצועים ושיפנו אותם ישר לבה"ח, אלה הדברים שאני בקשתי. דבר ראשון שיטפלו בקצינים, גם כן שאלתי אותם: אם אני יכול לקחת אחי דברים וכו'. הודעתי להם - שאני שם השמדתי את הכל, לא השארתי שום דבר. הם רק בקשו ממני - לא למלכוד. הם לא בקשו, הם הזהירו אותי - שלא נמלכד ולא נעשה שום דבר. בסדר, אני עברתי חזרה לצד שלנו והודעתי לחיילים - שהם יכולים לקחת ציוד אישי שלהם. השמדנו את כל כלי הנשק, או את כל הכלים האחרים שהיו שם: אמצעים לראייה בלילה, מכשירי קשר הרסתי. כלומר, לא השארנו שום דבר.

כמה פצועים היו לכם?

לסקוב:

25 פצועים.

ארדינסט:

והרוגים?

לסקוב:

5. כן מה שהיה עוד בהסכם - שאני אוסף את כל ההרוגים

ארדינסט:

לפני שאני עוזב. 2 גויות היו אצלי שנפלו בתוך המעוז תוך

כדי לחיטה עם המצרים, אז אותם עטפנו בשמיכות, קשרנו אותם לאלונקות. ועוד

3 גויות שנפגעו מהסנקים והיו מחוץ למעוז, לא יכלנו לגשת אליהם. ההסכם היה -

ישיבה פ"ז (אחה"צ)

העד: סגן מ. ארדינסט

פרדינסט:

שאני לוקח את הגויות אתי, שהם מרשים לי לאסוף את הגויות ומותר לש לקבור את הגויות במעוז. לאחר מכן זה לא היה כך, כי החלטתי אחרת. עברנו לצד שלנו, עד אז החברה כבר, לפי הוראה, החליפו בגדים, פשוט ראינו את מצלמות הטלוויזיה מהצד השני והחלטנו לא ליפול כמו אותם המצרים שאנחנו ראינו בכל אותם אלבומי נצחון, אחר כל אותם נצחונות, לא להיות כאלה מושפלים ועם בגדים מרופטים ולהראות מושפלים. אלא החלפנו בגדים, וציסינו, אם אפשר גם להתרחץ ולשפף את ההופעה, ולהופיע בצד השני יותר גאים, והיתה הוראה: להופיע בצד השני עם ראש למעלה, לאחר מכן גם המפקדה אמרה לנו את זה: יראו אותכם בכל העולם ודעו שאתם מיצגים את עם ישראל]

זהו. כאשר עברנו לצד שלנו המצרים לא הכי שמרו על

ההסכמים. ההסכם היה - עד שאנחנו לא עוברים לצד השני, הם לא עוברים עם כוחות צבאיים לתוך המעוז, עם נשק והכל, והם כן עשו את זה. פשוט החזקנו בכוח את נציג הצלב האדום על ידינו, ואתו הלכנו לאסוף את הגויות, כי כך חששנו, שיעברו כוחות גדולים שלהם לצד שלנו, לא לפי ההסכם.

המשך דבריו רשם ג.צ.מ.

הער: סגן שלמה ארדינסט

ד. ארדינסט:

(המשך) אספנו את חמש הגויות ואז ביקשתי, הן מנציג

"הצלב האדום" והן מאחד מהקצינים המצריים שהיו שם,

אם אפשר לא לקבור את חמש הגויות, כמו שסיכמתי איתם, אלא למסור את חמש הגויות לנציג "הצלב האדום" על מנת שיעביר את זה לכוהותינו. כי במחשבה אז נראה לי שאם הם יסכימו זה יהיה הרבה יותר טוב, יהיה למשפחות לאן לעלות, יהיה לכל משפחה איזה קבר. הם הסכימו והבטיחו לי שיעבירו את הגויות לכוהות שלנו ע"י "הצלב האדום".

דרך אגב, זה לא בוצע. אני יודע על כך. הייתי השבוע

למטה יחד עם התוליות שצריכות בשטחי הארמיה השניה והשלישית להכנס על מנת להוציא גופות. ידוע לי שהגופות של אנשי המזח לא הוחזרו. גם מזה שביקרתי אצל המשפחות לאהר שהזרתי מהשבי נודע לי על כך. המשפחות אמרו לי שהגופות לא הוחזרו.

עכשיו מאתם אותם?

ידין:

עדיין לא. החיפושים עדיין נמשכים, לפי ההסכם הם יימשכו

ש. ארדינסט:

עוד ארבע שבועות מהיום. אנחנו די מאמינים שבגלל זה

שחמש הגויות היו עטופים בשמיכות וקשורות לאלונקות... המצרים אומרים שיש להם 91 קברים, ואנחנו די מאמינים שאת הגויות הללו הם לא השאירו באמצע המעוז כפי שמסרנו להם, אלא הם לקחו וקברו אותם. הם באמת נמצא את 91 הקברים - אני מניח שאותם נמצא בין ה-91. כרגע יש רק חיפושים בשטח.

ולא היחה פניה ל"צלב האדום" בעניין זה? הלא קיבלו

לנדוי:

התחייבות על עצמם.

ברגע שאני יודתי מהסטוס דיברתי עם האלוף איל. הוא לא

ש. ארדינסט:

ידע בדיוק עם חמש הגויות מהמזח ישנן או אינן. הוא רשם

והבטיח לי לבדוק. אני סיפרתי לו שאת חמש הגויות נחתי ל"צלב האדום" ושאלתי אם הן הגיעו. זה היה עוד בשדה התעופה לפני שהגעתי הביתה. הוא אמר לי שאיננו יודע,

העד: סגן שלמה ארדינסט

הוא חושב שכן, אבל הוא יכרר. לאחר מכן, זה גם פורסם בעהונות שהגויות ישנן, הייתי אצל המשפחות וכיקשתי לדעת - והיה לי דבר מאד לא נעים. - ביקשתילדעת איפה הקברים כדי שאוכל לעלות לקבר, ואז הם אמרו לי שזה לא נכון והגויות לא הוחזרו.

לסקוב: השמדת גם החמושת?

ש. ארדינסט: לא, זה היה מסוכן מיד.

לסקוב: יש לך איזה הערכה על סדר גודל, כמה נשאר?

ש. ארדינסט: תחמושת עוזי בכלל לא היתה, תחמושת 7.62 הן למגים והן ל... היתה לנו עוד קצת תחמושת. תחמושת מקורית כמעט שלא היחה, אנחנו שרשרנו לכד שרשרות למקלעים, וזה לא הדבר הטוב ביותר, זה גורם למעצורים. אבל לא היחה ברירה. היינו יוצאים מהעמדות החוצה, אוספים חוליות, מורידים מהם כדורים בודדים ומשרשרים מחדש. תחמושת לפוצץ לא יכולנו, היינו רק בחור המעוז ואי אפשר היה.

לסקוב: לשפוף על זה סולר אי אפשר?

ש. ארדינסט: לא היה לנו. אמרתי כבר, ביום הראשון שרפו לנו את הכל.

נבנצל: היה לכם ספר תורה?

ש. ארדינסט: ביהם לספר התורה, אני חושב שכל אחד יודע, הוא עבר לצד השני, והיו כל אותם הצילומים המפורסמים. ועוד פעם,

אולי זה קצת משהו יוצא דופן. אנחנו, רוב החבר'ה הדתיים התלטנו להשאיר את ספר התורה עם הגויות, על מנת שה"צלב האדום" יעביר את זה. כי לא רצינו לקחת אותו אתנו מחשש שהמצרים יקחו אותו ויקרעו אותו, אינני יודע מה יעשו. דוקא החבר'ה התילוניים אמרו "חבר'ה, תקחו את הספר, זה מה שיעזור לנו". אלה היו

הערד: סגן שלמה ארדינסט

ממש שתי קבוצות, והחלטנו לבסוף לקחת את הספר. תוך כדי המלחמה, גם בתוך המעוז, בעיקר שריונרים, שהיו הילוניים כשהם הביעו אלינו, הם כיקשו מאתנו למשל בחג, סוכות הרי היה לאתר שבוע של לחימה, שנסדר להם הפילה ו"קידוש", ונחנו להם סידורים והראנו להם מה לומר ב"ההלים" ומה להתפלל, והם גם היו אלה שלחצו שניקח את ספר התורה אתנו. ולקחנו את ספר התורה.

הוא היה אתנו באוטובוס בדרך לקהיר. כשירדנו בכלא לא ראינו אותו יותר. אני מחקירות שלי יודע שלאחד השבויים באחת החקירות, לא משבויי המזת, הראו ספר תורה, ולפי התאור של המעיל של הספר אני חושב שזה אותו ספר תורה, הם הראו ואמרו שלקחו את ספר התורה הזה מבית כנסת בחדרה, כלומר, הם הביעו להדרה ומבית כנסת שם הם לקחו את ספר התורה. הוא סיפר לי שהוא ענה להם והתחצף ואמר להם שהוא ראה כמה דברים שכוחות שלנו לקחו בקהיר, והוא חטף על כך. אבל זה לא משנה כרגע. מה היה אחרי זה עם אותו ספר תורה אינני יודע, פה ~~פשוט~~ כאשר ניסינו לברר אמרו לנו שפתחו לו תיק כמו לכל חייל נעדר.

ידין: ועד היום לא ידוע שום דבר בקשר אליו?

ש. ארדינסט: לא.

נכנצל: תפילין לקחתם אחכב?

ש. ארדינסט: יכולנו לקחת. את כל הציוד, עלי יוצא מן הכלל, לקחנו אתנו לאוטובוס. אבל לא הרשו לנו להוריד שום דבר. כבר באוטובוס קשרו לנו את הידים והעינים וירדנו בלי שום דבר. וברגע שהכניסו אותנו לכלא לקחו לנו גם את פנקסי השבוי וחמונות, כיפות, משקפיים, כל מה שהיה, שום דבר לא השאירו לנו.

היו"ר אגרנט: וזה הסוף?

ש. ארדינסט: אז התחילה תקופה קצת יותר קשה בכלא.

היו"ר אברנט:

מה היה בכלא? הייתה תקופה קשה, אני מכין.

ש. ארדינסט:

אני מחלק את תקופת הכלא לשתיים. 11 יום הייתי מבודד לבד,

בכלא נפרד, כאשר אני קשור בידיים מאחור ובעיניים. ואז, כפי

אני מכין עכשיו, הייתה הוראה מפורשת להכות אותנו, לא חשוב על מה, כלי סיכה,

להראות לנו מה מצבנו, להכניס אותנו למצב שבו אנחנו נמצאים, להראות לנו שאנחנו

שבויים ומושפלים ולא שווים כלום, והאוכל היה - ביומיים הרשונים בכלל לא אכלתי,

ואח"כ - פיתה אחת ליום, חצי פיתה בבוקר, חצי - בערב, לפנות ערב. כאשר מתעללים

מפעם לפעם ומרביצים הרבה פעמים. עשיתי את הצרכים בכגדים ולא החלפתי אותם

במשך 11 יום.

לאחר מכן, אני חושב שזה היה כשנכנסת לתקופת הפסקת

האש, לפי החשבון שלי, הם פתחו את הידיים והעיניים, האוכל שופר, קיבלתי בגדים

אחרים, קיבלתי שמיכה, ויותר מאוחר - מיטה. היה קצת אחרת לאחר הפסקת האש, ולפי

מה שאני יודע היום, כשאני משחזר את התאריכים, כשהתחילו דיוני ה-101, אז בכל

פעם קיבלנו כל פעם עוד משהו, פה קצת יותר אוכל, כאן שמיכה נוספת. את "הצלב

האדום" לא ראינו כל הזמן.

ידין:

מתי התחברת עם עוד שבויים?

ש. ארדינסט:

רק אחרי 11 יום, זה היה ב-25 באוקטובר. כמוכן הייתי

עד הסוף בתא בודד, אבל הייתי רואה אנשים מבעד לחור

שבדלת או כשהיינו יוצאים לפעמים לקבל אוכל או לשפוך את האסלות לבית השימוש,

אז כבר הייתי רואה חבר'ה ומצליח להחליף מדלה, וכבר שמעתי שגם שאר האנשים ישנם.

ידין:

שאלה אחת, שאולי לא כל כך שייך לנושא הזה. אחד או

שנים מהחבר'ה שלך שידרו ברדיו.

ש. ארדינסט:

בס אני.

ידין:

בס אחת. אז הייתי רוצה לשמוע איך זה היה, איך הייתה

4952

ועדת החקירה - 11.2.74
ישיבה פ"ז - אחת"צ

במ

העד: סגן שלמה ארדינסט

דרך המחשבה שלכם, מהו היו השיקולים שלך, של האחרים.

ש. ארדינסט: קודם כל אני חושב שהחבר'ה שדיברו, בדרך כלל אלה היו

חבר'ה שלנו. כלומר, כבר היה ידוע שהחבר'ה האלה בשבי.

המצרים בחרו אנשים שהיה ידוע שהם בשבי. כי לפני שאני נפלתי בשבי מסרתי את

השמות של כל האנשים למפקדה, דרך הקשר. והיה ידוע כל מי שנופל בשבי מהמוצב.

ומסרתי ביחס לכל אחד אם הוא בריא או פצוע. ואותנו לקחו לשדר.

אותי הם לקחו כמה פעמים. אני שידרתי שלוש פעמים.

הכניסו אותי לחדר והציעו סיגריה, נהגו בכדיחות דעת. ואז עשו, כמו שזה נקרא,

כמה חרגולים על יבש. קודם שאלו אותי, מה דעתי ואז הם החחילו - "לא, צריך ככה,

צריך להגיד פה" וכד'.

ידין: הם לא נחנו טקסט כתוב?

ש. ארדינסט: לא. לי - לא, לאחרים - כן.

היו"ר אגרנט: מתי זה היה?

ש. ארדינסט: זה היה לאחר 11 יום. כעצם לא, באותם 11 יום היתה פעם

אחת שהם לקחו אותי ודיברתי. בבוקר דיברתי עם קצין מצרי

בדרגת רב-אלוף, ואותו יום אחת"צ לקחו אותי לשידור. זה היה באותם 11 יום. אני זוכר,

זה היה משהו מיוחד, שהוציאו אותי משם, חוץ מאשר לחקירות. הוא לקח אותי סתם ודיבר

ושאל "מה דעתי על זה ועל זה", ובדרך כלל הוא דיבר והכיא לי פסוקים מהתורה ומהקוראן

על מלחמות ועל זה שאנחנו תמיד יוזמים. הוא הציג את הצד שלהם.

למשל, אתן דוגמה אחת. באתר השידורים הם שאלו אותי "מה

דעתך על החייל המצרי?" אני ניסיתי לתת חשובה, עד כמה שיכולתי, קלה או קשה.

לא רציתי לרדת לעומק. אמרתי להם "אני יודע שבמלחמות הקודמות, כלומר במלחמת

סיני ובששת הימים, זה מה שאני יודע, בהתחלה היו קרבות מגע, לאהר מכן היתה כבר

4953

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ז - אהה"צ

העו: סגן שלמה ארדינסט

- 106 - 110 -

במ

הרבה רדיפה שלנו אהרי כוחות מצריים שנסוגו, ומאד לא הערכתי את החייל המצרי בתור חייל. ואילו היום - אמרתי להם - אני לא יודע איך נגמרה המלחמה, אבל אני בכל אופן ראיתי שבוע ימים את החיילים המצריים יושבים בתוך סיני, שהיחה בידינו. וזה כסוכן שיפור. ולא כך הערכתי קודם את החייל המצרי. "והוא אמר לי "אני לא רוצה שתספר לי פרטים, מספיק לי שתגיד - ראיתי את החייל המצרי, גילה אוץ לב בשדה הקרב, היה חייל למופת, הראה דבקות במטרה". הוא אמר לי שלושה משפטים, חזר לי על זה פעמיים, ואמר לי "את זה אני רוצה שתגיד, זה מספיק לי - רוח קרב למופת, אומץ לב עז". זו, למשל, דוגמה אחת. לחבר'ה אהריס הם הכחיבו.

ידין: סלח רגע אחד, אני לא שמעתי את השידור שלך ואינני יודע,

אני שמעתי שידורים אחרים. בשידור שלך היה משהו נגד

המדינה.

ש. ארדינסט: בשידור שלי - לא. הם ביקשו ממני למסור הודעה לחברי

הלוחמים, הם עשו ~~אזכור~~ את זה תוך כדי שיחה, זה כבר לא

היה בתרגול על יבש, הרמקול היה פתוח. ואז אמרתי לחיילים אני זוכר, יש לי

עכשיו בארץ מוקלט, חברים שלי הקליטו ויש לי עכשיו סרט מוקלט. אז אמרתי לחברי

הלוחמים, שראש מחשבתם יהיה לא איך להרוג, אלא איך להגיע להגיע לשלום. משהו

כזה, אבל לא משהו נגד המדינה, וזה סיפק אותם.

ידין: אחת לא השמעת את המדינה בשידורים שלך?

ש. ארדינסט: לא, הם לא ביקשו.

ידין: כי אני יודע זל אהריס שהם כן ה~~א~~סיצו.

ש. ארדינסט: אני יודע, ~~א~~יש לי חבר, ויש לי את ההקלטות, שהשמיץ את

את זבולון המך אישית והשמיץ אישית.

ידין: אכל אחת לא השמעת?

ש. ארדינסט: לא. אח"כ רשמה אג

ועדת החקירה - 11.2.74
 ישיבת פ"ז - אתה"צ

הער' ש.ארדינסט

אג

ש.ארדינסט:

הם סיפרו שהמנהיגים שלנו מהרחר מלחמה ושאלו אותי
 מה דעתי, ואמרתי שמא שקובע את המהלכים המדיניים
 זה אנשים שיושבים למעלה, וזאת הממשלה. רציתי להמשיך, אבל כסובן את כל המהלך
 הם קובעים. לפי השידור ששמעתי זה נפסק במלים אלה.

ידין:

באותו שלב שהתחלת לשרר, ידעה שיודעים שאתה בשכי.
 מה היה השיקול שלך להסכים לשרר?

ש.ארדינסט:

קדם קל, פחד. כל הזמן היתי תחת לחץ של מכות ועינוקים
 ופעם אחת שמעתי שאחד צועק כשהמתנתי. עד היום אני
 לא יודע מי זה, אבל שפאפא שמעתי גם מעוד אחד ששמע את זה. דבר אחד זה
 פחד, וידעתי שהם יכולים לעשות מה שהם רוצים. לא בעיה לפברק שנסייתי אפאא להמלט
 ולא מילאחי הוראות או שעשיתי משהו ואי לכך עשו וגרסו לכך וכך או שאני יכל
 ליהרג שם בכל תאונה שהיא. אז איך שהוא נסייתי כמה שהיה לי אומץ בחשובות
 נסייתי למשל כששאלו אותי מה דעתי על זה שגזלנו להם את האדמות, מה היה קורה
 אם היה בא מישהו ונכנס לבית שלי וזורק אותי החוצה. אז אני ענייתי: אם באמת
 נכנס לבית שהוא שלי היתי מנסה לגרש אותו בכח. זה שעמתי פה. בתשובות איך
 שהוא נסייתי לשוץ אתם. אבל להתנגד - לא נסייתי.

יו"ר אגרנס:

אתה משרת עדיין בצהל?

ש.ארדינסט:

היתי צריך להשתחרר.

יו"ר אגרנס:

אתה בקבע?

4955

4955

ועדת החקירה - 11.2.74

ישיבה פ"ז - אחה"צ
הער' ש.ארדינסט

אג

ש.ארדינסט: היתי בחצי שנה של קבע. כל מי שעושה קורס קצינים חייב לחת חצי שנה קבע. ~~שפחה צה"ל~~ כשפרצה המלהמה היתי באותה חצי שנה קבע. היתי צריך להשתחרר לפני שבועיים. כרגע אני על צו 8. כרגע אני קצין חנוך בנח"ל.

יו"ר אגרנט: אני מודה לך מאד על עדותך. זה השאיר עלינו רושם גדול. אני רוצה להביע את הערכתנו לדרך שבה אתם נלחמתם באמץ עילאי, הגנתם על המעוז עד שלא היחה לכם ברירה.

אני מביע צער רב על הסבל הגדול שהיה לכם בכלא כפי שתארת את זה. תודה רבה.

ש.ארדינסט: תודה רבה. היה נעים לשמוע.

הישיבה ננעלה